

LIIDU VÄLISASJADE
JA JULGEOLEKUPOLIITIKA
KÕRGE ESINDAJA

Brüssel, 5.3.2024
JOIN(2024) 10 final

**ÜHISTEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Uus Euroopa kaitsetööstuse strateegia: ELi valmisoleku saavutamine
reageerimisvõimelise ja kerkse Euroopa kaitsetööstuse abil**

SISSEJUHATUS

14. ja 15. detsembril 2023 rõhutas Euroopa Ülemkogu kooskõlas Versailles' deklaratsioon¹ ning julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegilise kompassiga,² et liidu kaitsevalmiduse suurendamiseks on vaja rohkem pingutada³. Samuti märkis Euroopa Ülemkogu, et Euroopa kaitsesektori tehnoloogilist ja tööstuslikku baasi (EDTIB), sealhulgas VKEsid, tuleks tugevdada ning muuta see uuenduslikuks, konkurentsivõimeliseks ja kerkseks. ELi tugevus ja võimekus julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas aitab suurendada üleilmset ja Atlandi-ülest julgeolekut ning täiendab Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (NATO), mis jääb selle liikmete kollektiivkaitse aluseks.

ELi kaitsevalmidust võib käsitada kui liidu ja selle liikmesriikide püsivat valmisolekut kaitsta oma kodanike julgeolekut, oma territooriumi, strateegiliste varade ja elutähtsa taristu terviklust ning demokraatlikke põhiväärtusi ja -protsesse. Kaitsevalmiduse alla kuulub ka võime anda oma partneritele, näiteks Ukrainale, sõjalist abi. Kooskõlas strateegilise kompassiga hõlmab see suutlikkust tegutseda kriisiolukorras kiiremini ja otsustavamalt, kaitsta kodanikke kiiresti muutuvate ohtude eest, investeerida vajalikesse võimetes ja tehnoloogiatesse ning teha partneritega ühiste eesmärkide täitmiseks koostööd. Käesolevas strateegias võetakse arvesse Euroopa tuleviku konverentsi⁴ käigus kodanikelt saadud ettepanekuid.

Kaitsevalmiduse saavutamiseks on tingimata vaja tugevat ELi kaitsetööstust. Tuginedes 18. mai 2022. aasta ühisteatises⁵ esitatud kaitseinvesteeringute puudujääkide analüüsi tulemustele ja põhjalikele sidusrühmadega peetud konsultatsioonidele, pakutakse käesolevas Euroopa kaitsetööstuse strateegias välja ambitsioonikas lähenemisviis, mida toetab Euroopa kaitsetööstuse programm (EDIP) koos kõrvalmeetmete ja Euroopa Kaitsefondiga ning mille eesmärk on tugevdada ELi kaitsevalmiduse tööstussammast. Selle eesmärgi poole püüdemist tuleks jätkata ka pärast praegust mitmeaastast finantsraamistikku (2021–2027) ning toetada seda ELi rahastusega tulevastest vahenditest, mille ulatus ja ülesehitus määratakse kindlaks erinevate kaitseprogrammide rakendamisel saadud kogemuste põhjal.

¹ Riigipeade ja valitsusjuhtide 10. ja 11. märtsi 2022. aasta mitteametlik kohtumine, Versailles' deklaratsioon, [20220311-versailles-declaration-en.pdf \(europa.eu\)](#)

² Julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegiline kompass Euroopa Liidule, kes kaitseb oma kodanikke, väärtusi ja huve ning toetab rahvusvahelist rahu ja julgeolekut, 21. märts 2022, 7371/22, [pdf \(europa.eu\)](#)

³ Euroopa Ülemkogu 15. detsembri 2023. aasta kohtumine Brüsselis, EUCO 20/23, [europeanCouncilConclusions-14-15-12-2023-en.pdf \(europa.eu\)](#). Järeldustes on märgitud järgmist: „Olles teinud kokkuvõtte oma varasemate järelduste, Versailles' deklaratsiooni ja strateegilise kompassi rakendamiseks tehtud tööst, rõhutab Euroopa Ülemkogu vajadust pingutada rohkem selle nimel, et täita liidu eesmärgid seoses kaitsevalmiduse parandamisega ja üheskoos kaitsekulutuste suurendamisega, sealhulgas kaitseinvesteeringute ja võimearenduse tõhustamisega, ning et saavutada tõhus ja integreeritud kaitsevaldkonna turg.“

⁴ ELi avaliku arvamuse uuringute kohaselt on eurooplased väga huvitatud sellest, et kaitseküsimustes tehtaks rohkem koostööd, ning neil on sellele suured ootused. Eurobaromeetri 2023. aasta detsembri standarduuringu nr 100 kohaselt arvab 79 % eurooplastest, et ELi tasandil tuleks kaitseküsimustes rohkem koostööd teha, ning 69 % leiab, et EL peaks suurendama oma võimet toota kaitseotstarbelist varustust.

⁵ Ühisteatis „Kaitseinvesteeringute puudujääkide analüüs ja edasised sammud“, Brüssel, 18.5.2022, JOIN (2022) 24 final.

Kuna piirkondlikud ja üleilmsed ohud ja julgeolekuprobleemid on järsult suurenenud ning intensiivne tavasõda Euroopasse naasnud, on kiiresti vaja hüppelist muutust selles, kui kiiresti ja millises mahus suudab EDTIB kindlaks teha, arendada ja toota vajalikku kaitsetstarbelist varustust kõigi vajaduste katmiseks, alustades kõige pakilisematest. Sellega seoses on vaja veelgi tugevdada ja ühtlustada vahendeid, mille liit on viimastel aastatel kasutusele võtnud. Kaitsetööstuse valmisolekut tuleb tugevdada kogu liidus, pöörates erilist tähelepanu konkreetsetele tagajärgedele, mis sellel on liikmesriikidele, keda tavasõja ohtude realiseerumise risk kõige rohkem puudutab.

Kaitsetööstuse valmisolek on võimalik saavutada ainult siis, kui liikmesriigid suurendavad sobivate vahendite ja stiimulite abil kaitsekulutusi järjepidevalt nii, et koostööpõhised investeeringuid ka tegelikult esmatähtsana käsitatakse. See tugevdab nii liikmesriikide sõjalisi võimeid kui ka kaitsetööstust, et EL ja liikmesriigid saaksid seda usaldada. See tugevdab otseselt ka NATOt, kuna liikmesriikidel, sealhulgas NATO liikmetel⁶, on ühtsed jõud, mida nad saavad eri raamistikutes kättesaadavaks teha. See suurendab majandusjulgeolekut ka liidus laiemalt, kuna EDTIB on üks peamisi vahendeid, mis suurendab meie ühiskonnas tehnoloogilist innovatsiooni ja kerksust.

Käesoleva strateegia eesmärk on suurendada ja toetada jõupingutusi, mida liikmesriigid teevad selleks, et **investeerida rohkem, paremini, üheskoos ja Euroopa huve silmas pidades** (jaotis 2). Kaitsetstarbeliste toodete ja süsteemide kättesaadavust tuleks suurendada **tõhusama ja reageerimisvõimelisema EDTIB ning suurema varustuskindluse abil** (jaotis 3). ELi kaitsetööstuse valmisoleku tugevdamiseks on kindlasti vaja ette näha **finantsvahendid** (jaotis 4). Peale selle tuleks **kaitsevalmidusega arvestada kõikides ELi poliitikavaldkondades** (jaotis 5). Samuti tuleks valmisoleku ja kerksuse suurendamiseks rohkem tugineda **partnerlustele** (jaotis 6).

1. KAITSEVALMIDUSE SAAVUTAMINE REAGEERIMISVÕIMELISEMA JA KERKSEMA EUROOPA KAITSETÖÖSTUSE ABIL

1.1. Kaitsevalmidus: praeguses geopoliitilises olukorras hädavajalik

Seistes silmitsi intensiivse tavasõja naasmisega Euroopa pinnale pärast Venemaa provotseerimata täiemahulist sissetungi Ukrainasse 2022. aastal, peab liit kiiresti oma kaitsevalmidust suurendama.

Reeglitel põhinev maailmakord on pandud tõsiselt proovile ning nii liidu läheduses kui ka kaugemal asuvaid riike mõjutavad üha enam pinged, ebastabiilsus, hübriidohud ja relvakonfliktid. Strateegilised konkurendid teevad suuri investeeringuid sõjalistesse võimetesse, kaitsetööstuse suutlikkusse ja elutähtsasse tehnoloogiasse ning meie tarneahelate terviklust ja takistamatut juurdepääsu ressurssidele ei saa enam pidada enesestmõistetavaks.

ELi ja selle liikmesriike kimbutavad ühtlasi ulatuslikud hübriidohud, mida näitab küberrünnete üha suurenev arv, sabotaaž, elutähtsa taristu ja varade häkkimine, desinformatsiooni levitamine ning välisriigist lähtuv infoga manipuleerimine ja sekkumine. Peale selle seatakse kahtluse alla Euroopa juurdepääs strateegilistele valdkondadele, nagu kosmos, küberruum, õhuruum ja merepiirkonnad. Selline olukord kahjustab meie julgeolekut, jõukust ja demokraatlikke väärtusi.

⁶ 27 liikmesriigist 22 on praegu NATO liikmed ja Rootsi eeldatavasti liitub peatselt.

Liikmesriigi territooriumi ja kodanike kaitsmine on eelkõige liikmesriigi enda ülesanne ning seda saab teha ka NATO-s võetud liitlaste kohustuste kaudu. Seda arvestades peab Euroopa geopoliitiliste muutuste tõttu võtma kahtlemata suurema strateegilise vastutuse oma julgeoleku eest, et abistada ka peamisi partnereid, nagu Ukraina. Strateegilise kompassi kui suunanäitaja abil on EL julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas tugevam tegija ning peab selleks jääma. See tähendab, et ta on usaldusväärsem ja võimekam julgeoleku ja kaitse tagaja nii oma kodanike jaoks kui rahvusvahelise rahu ja julgeoleku seisukohast.

Tugevam ja võimekam EL julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas annab positiivse panuse ka üleilmsele ja Atlandi-ülesesse julgeolekusse ja on täienduseks NATO-le. Nende liikmesriikide jaoks, kes on ka NATO liikmed, jääb NATO kollektiivkaitse aluseks. Kaitsevalmiduse jaoks on vaja kavandada ja arendada kaitsevõimet ja strateegilisi võimaldeid ning tagada nende operatiivne kättesaadavus, vallata elutähtsat tehnoloogiat ning olla suuteline hankima, käitama ja kaitsma kõiki vajalikke võimeid, taristuid ja varasid.

Kaitsevalmiduse saavutamiseks peab seega nõutavasse kaitsevõimesse, sealhulgas asjaomasesse elutähtsasse taristus- ja ulatuslikult ja koordineeritult investeerima. See nõuab kiiret reageerimist ja paindlikkust, et lõimida üha enam innovaatilisi lahendusi, mida pakuvad väikesed ja mittetraditsioonilised tegijad, kelle võimalikku panust tihti ei märgata. Üleilmsed konkurendid võistlevad tehnoloogilise ülekaalu pärast ja teevad üha kiiremini ja suuremaid investeeringuid – EL ei tohi maha jääda.

Isegi liidu suurimate kaitse-eelarvetega liikmesriikidel on üha raskem vajalikul tasemel eraldiseisvalt investeerida, mistõttu tekivad ELis nii võimetus kui tööstuses lüngad ja suurema strateegilise sõltuvuse oht. See puudutab ka esmatootjaid ja nende tarneahelaid. Kaitsevalmiduse jaoks on seetõttu vaja teha tihedamat koostööd ja ühiselt tegutseda. Intensiivse sõja ajal on vaja olla suuteline tootma massiliselt mitmesugust kaitseotstarbelist varustust, nagu laskemoona, droone, õhukaitserakette ja -süsteeme, ning süvalööki, luure, seire ja rekke jaoks vajalikku varustust ning tagada nende kiire ja piisav kättesaadavus.

Sellise masstootmise võimaldamiseks peab muutma kaitsetööstuse korraldust.

Infokast nr 1. Kaitseotstarbelised ostud ELis: ostetakse peamiselt eraldiseisvalt ja välismaalt

Ühisteatises „Kaitseinvesteeringute puudujääkide analüüs ja edasised sammud“ on märgitud, et kui kõik liikmesriigid oleksid aastatel 2006–2020 kulutanud 2 % oma SKPst kaitsele ja sellest omakorda 20 % investeeringutele, oleks see toonud **kaitse-eelarvetesse** lisaks ligikaudu **1,1 triljonit eurot**, millest ligikaudu 270 miljardit eurot investeeringutena.

2022. aastal suurenesid liikmesriikide kaitsekulutused kaheksandat aastat järjest 240 miljardi euron⁷. **Venemaa agressioonisõja alguse ja 2023. aasta juuni vahelisel ajal oli ELi liikmesriikide poolt väljastpoolt ELi tehtud kaitseotstarbeliste ostude osakaal 78 %**, kusjuures ainuüksi USA osakaal oli 63 %⁸.

⁷ 2014. aasta 171 miljardilt eurolt, mis on läbi aegade kõige madalam tase. Vt Euroopa Kaitseagentuuri 2022. aasta kaitseandmed, peamised järeldused ja analüüs.

⁸ „The impact of the war in Ukraine on the European defence market“, Jean-Pierre Maulny, IRIS, September 2023, [19_ProgEuropeIndusDef_JPMaulny.pdf \(iris-france.org\)](https://iris-france.org/19_ProgEuropeIndusDef_JPMaulny.pdf)

Aastatel 2021–2022 suurenes uue varustuse hankimine 7 %, kuid 2022. aastal moodustasid ELi kaitseotstarbelise varustuse koostööpõhised hanked varustuse kogukuludes **ainult 18 %**,⁹ mis on **palju madalam kui praegune liikmesriikide kehtestatud ühine sihttase 35 %**¹⁰.

1.2. Kaitsevalmiduse jaoks on vaja tugevat, reageerimisvõimelist ja uuenduslikku EDTIBd.

Nagu on märgitud strateegilises kompassis ning riigipeade ja valitsusjuhtide Granada deklaratsioonis,¹¹ on ELi kaitsevalmidusse ja -võimesse investeerimise suurendamiseks vaja tugevat, kiiresti reageerivat ja paindlikku ning kerkset EDTIBd.

EDTIB-l on oluline roll meie ühiskonna turvalisuse ja jõukuse tagamisel nii praegu kui ka tulevikus. Reageerimis- ja konkurentsivõimeline EDTIB on alustala, millele toetub Euroopa usaldusväärsus kaitse- ja julgeoleku tagamisel.

ELi kaitsetööstuse valmisolekuks on vaja praegu ja tulevikus avaliku ja erasektori investeringuid, et kaitsetööstus suudaks rahuldada liikmesriikide kõiki vajadusi nii ajaliselt kui ka mahuliselt. Innovatsioon peab jääma tähelepanu keskmesse ning samal ajal tuleb ka tagada suutlikkus tulla toime väliste vapustuste ja häiretega.

Infokast nr 2. EDTIB seis praegu: suur potentsiaal, mida saaks paremini ära kasutada

EDTIB koosneb praegu suurest hulgast peatöövõtjatest, kelle hulka kuulub keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjaid ning palju väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEd).

Maailmatasemel kõrgtehnoloogilisi süsteeme tootvad Euroopa turuliidrid asuvad vaid mõnes üksikus liikmesriigis, kuid niisama oluline roll on ka arvukatel väiksematel, kuid sageli kriitilise tähtsusega platvormitootjatel, varustuse tarnijatel, tarvikute (nt laskemoona) tootjatel, allhankijatel ja nišitootjatel, **keda leidub kõikjal ELis**.

Kaitsevaldkonna ühishangete rakkerühma tehtud kaitsetööstuse uuring näitas, et 46 kõige tungivamalt vajatava tarviku esmatootjat asusid 23 liikmesriigis.

EDTIB on üleilmsel tasandil konkurentsivõimeline – selle hinnanguline **aastakäive on 70 miljardit eurot** ja see on märkimsväärne eksportija (2021. aasta ekspordi väärtus oli üle 28 miljardi euro). EDTIB annab hinnanguliselt tööd ligikaudu **500 000 inimesele**¹².

Vaatamata EDTIB üldisele heale konkurentsivõimele ei saa see oma potentsiaali täielikult ära kasutada, sest juba aastaid ei ole tehtud piisavaid investeringuid, olgugi et viimastel aastatel on olukord paranenud. Investeringute nappuse põhjus on poliitika- ja eelarvevalikud, mille liikmesriigid on teinud viimaste kümnendite jooksul teistsuguses

⁹ Kaitseküsimuste iga-aastane kooskõlastatud läbivaatamine (2022).

¹⁰ Kindlaks määratud Euroopa Kaitseagentuuri juhtnõukogu poolt 2007. aastal.

¹¹ Euroopa Ülemkogu 6. oktoobri 2023. aasta Granada deklaratsioon.

¹² Allikas: SIPRI andmebaasi hinnangud Euroopa Komisjonile.

geopoliitilises olukorras ning mis on suunanud rahuaja tulu muudele ühiskondlikele hüvedele. Riigipiire järgiv tööstuslik killustatus püsib ning see ei lase kaitseinvesteeringutel saavutada optimaalset tõhusust. Nende suundumuste tõttu on ELi kaitseturu suhteline suurus ja kaalukus maailma areenil oluliselt vähenenud ning selle sõltuvus kolmandatest riikidest on suurenenud. See on omakorda vähendanud EDTIB võimet kasutada ära kogu oma potentsiaal.

1.3. Liiga väiksed koostööpõhised investeeringud ELis ei lase EDTIB-l tegutseda täisvõimsusel

Keerulisel turul, kus ainsad ostjad on riikide valitsused, ei koordineeri liikmesriigid endiselt kaitse planeerimist ja kaitseotstarbelise varustuse hankimist piisavalt ning teevad neid harva ühiselt, kuigi nende käsutuses on mitmesugused Euroopa vahendid ja raamistikud. Seega on nõudlus endiselt suures osas riigipõhine, kusjuures enamik investeerimisotsuseid tehakse riigisiseste vajaduste alusel ja põhinevad riiklikul programmitööl ning laiemad strateegilised ja tõhususega seotud kaalutlused jäetakse arvesse võtmata. Seetõttu on ka pakkumine jätkuvalt peamiselt riigipõhine, hoolimata viimastel kümnenditel toimunud teatavast konsolideerimisest, ning liikmesriigid valivad võimaluse korral tööstuse ja varustuskindlusega seotud kaalutlustel riiklikud lahendused. Seetõttu on EDTIB hajutatud ja toimetab erinevatel liiga kitsastel kaitseturgudel selle asemel, et tegutseda ühtsel palju suuremal ja lõimitud turul.

See nõrgendab EDTIBd. Esiteks ei väljendata nõudlust ühiselt ja optimeeritult. Seepärast esineb topelttegevust ja ühiselt vajatavasse varustusse või taristusse investeerimisel lähevad kaotsi võimalused investeeringutest vastastikku kasu saada ja neid sünkroniseerida. Teiseks ei motiveerita pakkumise poolt koostööd tegema ega isegi lõimuma, et nõudlusele tõhusamalt vastata. Pakkumine kannatab, kuna tellimused ei ole prognoositavad ja puudub kriitiline mass, mistõttu ei saada kasu mastaabisäästust. Kolmandaks on liikmesriigid eelkõige viimasel ajal hakanud ostma valmistooteid kolmandatest riikidest, mille tõttu kuivab kokku sisenõudlus ning maksumaksjate raha investeeritakse Euroopa asemel välismaa töökohtadesse ja peamistesse tehnoloogiatesse.

See omakorda sunnib EDTIBd oma elujõulisuse tagamiseks keskenduma ekspordile, mis võib tekitada liigse sõltuvuse kolmandate riikide tellimustest, ning seetõttu võib liikmesriikide tellimustele reageerimine olla kriiside ja nendega seotud puudujääkide korral vähem prioriteetne kui kolmandate riikidega sõlmitud lepingute täitmine.

Eespool kirjeldatud asjaolude koos esinemine kahjustab varustuskindlust. Ühtsest turust on küll saanud reaalsus madalamal tasandil, kus tarneahelad ulatuvad enamasti üle riigipiiride. Seda ei ole aga tunda ELi tasandi ühises strateegilises juhtimises, mis toetaks varustuskindlust kriisistsenaariumide korral. Liigne sõltuvus kolmandate riikide tarnetest kahjustab kriisilukorras varustuskindlust veelgi ning piirab tegutsemisvabadust.

1.4. Ukraina abistamine Venemaa agressiooniga toimetulekul: liidu panus on märkimisväärne, kuid arenguruumi on palju

EL ja selle liikmesriigid on näidanud oma suutlikkust ja kogunud Ukraina relvajõududele kiiresti toetust, sealhulgas EDTIB kaasabil. 2024. aasta jaanuari lõpu seisuga olid EL ja selle liikmesriigid Ukrainasse ühiselt tarninud üle 28 miljardi euro väärtuses sõjavarustust.

Tänu Euroopa rahutagamisrahastule toetas EL Ukrainat juba mõne päeva jooksul pärast Venemaa täiemahulist sissetungi 2022. aasta veebruaris, hüvitades liikmesriikidele nende Ukrainale antud sõjalise abi. See rahastu pakub stiimuleid surmava ja mittesurmava

sõjavarustuse tarnimiseks Ukrainale ka edaspidi. Nõukogu leppis ELi kolmetasandilise laskemoonaalgatuse¹³ raames kokku ulatuslikus raamistikus, mis motiveerib tarnima ja hankima suurtükilaskemoona ja maa-maa-rakette ning suurendama tootmisvõimsust.

Selle algatuse kaudu on liikmesriigid teinud tellimusi EList ja Norrast, et hankida täiendavat suurtükilaskemoona, kasutades muu hulgas raamlepinguid,¹⁴ mille Euroopa Kaitseagentuur nende nimel Euroopa kaitsetööstusega sõlmis. Laskemoona tootmist toetava määruse (ASAP)¹⁵ alusel antud liidu toetus suurendab liidu võimet anda Ukrainale toetust ja teha seda kiiremini ja täiendada riiklikke varusid.

EDTIB on samuti näidanud oma võimet neid jõupingutusi tõhusalt toetada. See on alates **sõja algusest suurendanud oma suurtükilaskemoona tootmisvõimsust 50 %** ja suudab juba toota miljon suurtükimürsku aastas. 2024. aasta lõpuks suudetakse eeldatavasti toota üle 1,4 miljoni ja 2025. aasta lõpuks 2 miljonit suurtükimürsku.

Lisaks liikmesriikide varudest tehtud annetustele ja Euroopa rahutagamisrahastust rahastatud hangetele on ka EDTIB andnud Ukrainaga sõlmitud otselepingute kaudu märkimisväärse hulga suurtükilaskemoona, mis näitab selle võimet aidata Ukrainal võidelda sissetungivate vägede vastu.

EL kehtestas ka uusi algatusi, nagu määrus, millega luuakse instrument Euroopa kaitsetööstuse tugevdamiseks ühishangete kaudu (EDIRPA)¹⁶. Siiski on vaja veel palju ära teha nii tööstuses kui ka valitsuste tasandil.

1.5. Hädaolukordadele reageerimisest valmisolekuni: on aeg muuta mõtteviisi

On aeg liikuda hädaolukordadele reageerimise juurest ELi kaitsetööstuse struktuurse valmisoleku juurde reageerida igal ajal. EL peab tagama, et liikmesriikidele ja partneritele on tarvikud vajalikus koguses kättesaadavad, seda ka kriisi ajal, ning et järgmise põlvkonna tiptasemel kriitilise tähtsusega võimed arendatakse välja ja tarnitakse õigel ajal. See on oluline ka Ukraina kaitsevajadusi silmas pidades. Peale selle ei saa üks liikmesriik tõhusalt kaitsta turvalist juurdepääsu vaidlusalustele aladele, nagu küberruum, kosmos, meri ja õhuruum. Seetõttu peab EL suurendama oma võimet tagada nendele aladele juurdepääs ühiselt, investeerides Euroopa tasandi lahendustesse.

Konkurentsivõimeline EDTIB, mis aitab suurendada liidu kodanike julgeolekut, tähendab tööstussektorit, mis suudab säilitada oma tehnoloogilise tiptaseme ja tagada samal ajal kõik vajaliku õigel ajal, ilma et seda piiraks liigselt sõltuvus välistest teguritest või pudelikaelad¹⁷. Oluline on, et tööstus investeeriks uutesse võimetusse ja oleks vajaduse korral valmis minema üle nn sõjaaja majandusmudelile.

Selleks peavad oma ühise panuse andma avalik ja erasektor. EL on valmis toetama nii liikmesriike kui ka EDTIBd, vähendades investeeringutega kaasnevaid riske ning

¹³ „Ukrainale laskemoona tarnimine ja ühishange“, Brüssel, 20. märts 2023, 7632/23, [pdf \(europa.eu\)](https://europa.eu)

¹⁴ Tänapäevase seisuga on Euroopa Kaitseagentuur sõlminud Euroopa tööstusega 60 raamlepingut.

¹⁵ Määrus (EL) 2023/1525, mis käsitleb laskemoona tootmise toetamist, ELT L 185, 24.7.2023, lk 7–25.

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/2418, millega luuakse instrument Euroopa kaitsetööstuse tugevdamiseks ühishangete kaudu (EDIRPA) (ELT L 2023/2418, 26.10.2023).

¹⁷ EDTIB-le oleks kasulik, kui ELi ühtse turu vastupanuvõime suurendamiseks rakendatakse eelkõige kriisi ajal meetmeid, mis on nimetatud teatises „2020. aasta uue tööstusstrateegia ajakohastamine: ehitame üles tugevama ühtse turu, et Euroopa saaks taastuda“ (COM(2021) 350).

edendades ELi tasandil ambitsioonikamat kaitsetööstuse poliitikat. Selleks peab liit maksimeerima konkurentsist, koostööst ja konsolideerimisest saadavat kasu. Samuti tuleb säilitada EDTIB konkurentsi- ja ekspordivõime, tagades ühtlasi, et liikmesriigid saavad täielikult arvestada kaitsetööstuse võimega rahuldada nende vajadused õigel ajal ja vajalikus mahus, kui kaalul on ELi kodanike julgeolek.

Käesolevas strateegias kehtestatakse meetmed, mille eesmärk on i) suurendada liikmesriikide kaitsevajaduste parema koordineerimise kaudu ELi kaitsetööstuse valmisolekut, ii) tugevdada EDTIBd tootmismahtude suurendamiseks ja tagada samal ajal selle varustuskindlus, iii) näha ette rahalised vahendid, mis toetavad ELi kaitsetööstuse valmisolekut, iv) arvestada kaitsetööstuse valmisolekuga kõikides poliitikavaldkondades ning v) teha tõhusat koostööd partneritega. Komisjon teeb kohe esimese algatusena ettepaneku võtta vastu uus määrus, millega luuakse EDIP, et tagada EDTIB-le antava toetuse järjepidevus praeguses mitmeaastases finantsraamistikus. Samal ajal katsetatakse järgmise programmitöö perioodi jaoks uusi toetusviise.

Kavandatav EDIP suurendab ajaliselt ja mahult toetust, mida antakse EDTIB konkurentsivõime suurendamiseks EDIRPA ning laskemoona tootmist toetava määruse alusel. See stimuleerib koostööd EDTIB toodetud kaitseotstarbeliste toodete hankeetapis ning toetab Euroopa Kaitsefondist rahastatud meetmete või muude ELi koostööraamistike tulemusel välja töötatud toodete tööstuslikku tootmist. Üldisemalt suurendab see kaitsetööstuse tootmisvõimsust liidus. EDIPiga luuakse ELi varustuskindluse kord, mille alusel saab liidus kriisidele solidaarsemalt ja tõhusamalt reageerida.

2. VALMISOLEKU SUURENDAMINE ROHKEM, PAREMINI, ÜHESKOOS JA EUROOPA HUVE SILMAS PIDADES INVESTEERIDES

Lõppkokkuvõttes on kaitsetööstuse tootmisvõimsuse suurendamiseks vaja, et liikmesriigid telliksid rohkem, mida nad aga ei saa ilma kaitse-eelarvet suurendamata teha. Liikmesriigid on alates 2022. aasta veebruarist oma kaitse-eelarveid küll tempokalt suurendama hakanud (vt infokast 1). Siiski on nii riikide kui ka Euroopa tasandil vaja märkimisväärselt suuremaid investeeringuid, et ELi tööstust struktuurimuutustega kohandada ning teha see uuenduslikumaks ja konkurentsivõimelisemaks, et see suudaks uues julgeolekuolukorras toime tulla. Nüüd on äärmiselt oluline, et liit kasutaks kaitsetööstuse valmisoleku saavutamiseks eelarvete käimasolevat suurendamist ühiselt ära. Selleks on komisjon ja kõrge esindaja / agentuuri juht valmis aitama liikmesriikidel investeeringuid veelgi suurendada, aga ka investeerida paremini, üheskoos ja Euroopa huve silmas pidades.

2.1. Parem investeerimine

Parem investeerimine tähendab, et investeeringud suunatakse sinna, kus neist on kõige rohkem kasu, ning välditakse dubleerimist ja suurendatakse tõhusust. Selleks on vaja liikmesriikide investeerimiskavasid ja investeeringuid paremini koordineerida.

2.1.1. Uus ühise kavandamise ja ühishangete funktsioon

Nagu märgiti ühisteatistes „Kaitseinvesteeringute puudujääkide analüüs ja edasised sammud“, aitab struktureeritud lähenemine programmitööle ja hangetele suurendada läbipaistvust ning koordineerimist ja järjepidevust liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja ELi institutsioonide vahel. See täiendab ja ühtlustab olemasolevaid algatusi, mis

käsitlevad võimeid, tööstust, teadusuuringuid ja kaitsetaristut, võimaldades paremat ja ühist prioriseerimist ning järjepidevat koostööd.

Kaitsetööstusvalmiduse nõukogusse kuuluvad liikmesriigid, kõrge esindaja / agentuuri juht ja komisjon ning selle ülesanded erinevates koosseisudes on 1) täita ELi kaitsevaldkonna ühise kavandamise ja ühishangete funktsiooni, mis on ette nähtud kaitseinvesteeringute puudujääkide analüüsi käsitlevas ühisteatises, ning 2) toetada EDIPi rakendamist.

Kaitsetööstusvalmiduse nõukogu loob **ELi kaitsevaldkonna ühise kavandamise ja ühishangete funktsiooni** täitmiseks ning kaitsevaldkonna ühishangete rakkerühma töö tulemustele toetudes foorumi, mille kutsuvad kokku komisjon ja kõrge esindaja / agentuuri juht ning millel arutatakse ja täpsustatakse ELi tasandi kindlaksmääratud prioriteete, piiramata osalejate ülesandeid ja pädevust. Sellise käesolevas määruses kindlaksmääratava töökorralduse alusel toetab kaitsetööstusvalmiduse nõukogu liikmesriikide hankekavade koordineerimist ja vastuolude vähendamist nendes ning annab strateegilisi suuniseid nõudluse ja pakkumise paremaks vastavusse viimiseks. Sellega seoses peaks kaitsetööstusvalmiduse nõukogu raames tehtav töö võimaldama liikmesriikidel kujundada ühise käsituse EDTIB koosseisust ning suurendama ühist teadlikkust liidu tootmisvõimsusest. Tuginedes konsolideeritud arusaamale praegusest tootmisvõimekusest, peaksid kaitsetööstusvalmiduse nõukogu raames kohtuvad liikmed hindama kindlakstehtud hankevajaduste rahuldamiseks vajalikku tootmisvõimsust ja pakkuma välja vastavad kaitsetööstuse tootmiseesmärgid, eelkõige kõige kriitilisemate võimete jaoks.

Kaitsetööstusvalmiduse nõukogu raames toimuvad ELi kaitsevaldkonna ühise kavandamise ja ühishangete funktsiooni täitmisega seotud koosolekud valmistavad ette komisjon ja kõrge esindaja / agentuuri juht. Ühtlasi on nad nende koosolekute kaasesistujad.

Peale selle **kehtestatakse kaitsetööstusvalmiduse nõukogu loomine ametlikult EDIPi määrusega, et toetada EDIPi rakendamist** ja tagada eelkõige varustuskindlus ELi tasandil ning anda EDTIB-le teavet ja abi erinevate EDIPi raames välja töötatud toetusmeetmete rakendamisel. Selles koosseisus on kaitsetööstusvalmiduse nõukogu eesistuja komisjon ning selle koosolekutel osalevad Euroopa välisteenistus ja Euroopa Kaitseagentuur (EDA).

Lisaks luuakse kõrgetasemeline **Euroopa kaitsetööstuse töörühm**, mis aitab tagada tõhusa valitsuste ja ettevõtjate vahelise koostöö ning tugevdada dialoogi ja kaasatust. Töörühm tuleb kokku eri koosseisudes (nt sektoripõhiselt) sõltuvalt käsitletavast küsimusest ning on kaitsetööstusvalmiduse nõukogu esmane suhtluspartner, kes peab nõu tööstusega, et suurendada kooskõla liikmesriikide kavade ning EDTIB võimete vahel, piiramata Euroopa Liidu toimimise lepingu kohaste konkurentsieeskirjade kohaldamist.

2.1.2. Strateegilisest programmitööst ühishuvi pakkuvate projektideni

Kaitsetööstusvalmiduse nõukogu üks ülesannetest ELi ühise kavandamise ja ühishangete funktsiooni täitjana on teha **ühiselt kindlaks võimalikud ühishuvi pakkuvad projektid, et anda ELi jõupingutustele ja rahastamisprogrammidele täpsem suund**. Uus ühise kavandamise ja ühishangete funktsioon hakkab põhinema olemasolevatel vahenditel ja algatustel, nagu võimearendusplaan, kaitseküsimuste iga-aastane kooskõlastatud läbivaatamine (CARD) ja alaline struktureeritud koostöö (PESCO).

Liit peaks praeguses julgeolekuolukorras oma kaitsevalmiduse suurendamiseks määrama ELi võimearendusprioriteete arvesse võttes kindlaks **Euroopa ühishuvi pakkuvad kaitseprojektid**, millele jõupingutused ja vahendid suunata. Investeeringutes rohkem, paremini, üheskoos ja Euroopa huve silmas pidades, on liikmesriikidel võimalik maksimeerida oma investeeringute mõju, et arendada ja kasutada kõiki vajalikke võimeid. See aitab tagada turvalise juurdepääsu strateegilistele valdkondadele ja vaidlusalustele aladele nii, et arendatakse muu hulgas välja asjakohased süsteemid, mis toimiksid ühishuvi pakkuva ja ühiselt kasutatava Euroopa kaitsetaristuna. Lisaks aitaks see tagada missioonide ja operatsioonide ning ELi kiirsiirmisvõime jaoks vajalike strateegiliste võimaldite kättesaadavuse.

2035. aastaks peaksid ELil olema välja töötatud või küpses arendusjärgus projektid, mis edendavad Euroopa päritolu võimeid. Olenevalt liikmesriikide kokkuleppesst võivad need hõlmata järgmist: Euroopa integreeritud õhukaitse ja raketitõrjega seotud võimed (mille kriitiline tähtsus on saanud kinnitust Venemaa provotseerimata Ukraina-vastase sõjalise agressiooni ajal), ülevaade kosmose olukorrast, liidu tõhusa kaitse vajadusele vastav küberkaitsevõimete võrgustik ning sobivas suuruses kaitsevarustus mere- ja veealusteks operatsioonideks.

2.2. Üheskoos investeerimine

ELi kaitsevalmiduse suurendamiseks on vaja rohkem koos investeerida. Liikmesriigid peavad tegema tihedamat koostööd kogu võime olulusringi jooksul, alustades teadus-, arendus- ja hankeetappidest. Vahendid võimete prioriteetide ja koostöövõimaluste kindlaksmääramiseks (kaitseküsimuste iga-aastase kooskõlastatud läbivaatamise raames) on juba olemas. On ülioluline kasutada neid tõhusalt konkreetsete kaitsevõimete kavandamiseks, nendesse investeerimiseks ning lõppkokkuvõttes nende pakkumiseks.

2.2.1. Ühishanked peaksid olema võimaluse korral norm: EDIRPA sekkumisloogika laiendamine

Et aidata EDTIB konkurentsivõime toetuseks nõudlust veelgi tõhusamalt väljendada, **teeb komisjon ettepaneku laiendada EDIRPA sekkumisloogikat** ja suurendada toetust EDTIB välja töötatud kaitseotstarbeliste toodete ühishangetele. See EDIPi komponent kompenseerib koostöö keerukusest tulenevad finantskulud, minnes kaugemale kõige pakilisematest ja kriitilisematest kaitseotstarbelistest toodetest ning laiendades seeläbi EDIRPA sekkumisulatust.

EDIPi ühishangete toetamise komponent aitab koostööpõhiselt kiirendada tööstuse kohandamist struktuurimuutustega. Samuti soodustab see liikmesriikidevahelist solidaarsust, võimaldades neil suurendada avaliku sektori kulutuste tõhusust ning aidata suurendada koostalitlusvõimet ja asendatavust.

Komisjon ja kõrge esindaja / agentuuri juht **hindavad** pärast käesoleva strateegia vastuvõtmist kaitseotstarbelise varustuse hankimise peamiseks muutuma ELis järkjärgult normiks.

Liikmesriigid ei ole seni suutnud saavutada 2007. aastal esimest korda kindlaks määratud ühist sihttaseme – 35 % varustuse hangete koguarvest Euroopa koostööpõhiste hangetele¹⁸.

¹⁸ Kindlaks määratud Euroopa Kaitseagentuuri juhtnõukogu poolt 2007. aastal.

Et EDTIB-l oleks nõudluse kohta püsivam ja pikaajalisem teave, soovitatakse liikmesriikidel **hankida 2030. aastaks koostööpõhiselt vähemalt 40 % kaitseotstarbelisest varustusest.**

Kui see eesmärk saavutatakse, annavad liikmesriikide pooleliolevad ja tulevased täiendavad kaitseinvesteeringud paremaid tulemusi, mis suurendab märkimisväärselt ELi kerksust ja julgeolekut. Tänu EDIRPA ja EDIPi kaudu ELi tasandil pakutavatele märkimisväärsetele stiimulitele ning Euroopa rahutagamisrahastu kogemustele ning seepärast, et praeguse geopoliitilise olukorra tõttu on suurenenud teadlikkus vajadusest, kiireloomulisusest ja solidaarsusest, on see nii oluline kui ka realistlik.

2.2.2. Koostalitlusvõime ja asendatavuse süstemaatilise toetamine

Ukraina kogemus Venemaa põhjendamatu agressiooni vastases võitluses näitab, kui väärtuslikud on koostalitlusvõimelised ja asendatavad kaitsevõimed. Lahinguväljal saadud õppetundide põhjal on selge, et mitmeid sarnaseid, kuid mitte tõeliselt koostalitlusvõimelisi ega asendatavaid relvasüsteeme, sealhulgas sama kaliibriga, kuid eri liikmesriikides toodetud laskemoona, on keeruline kasutada. See on terav operatiivprobleem, mis vähendab konkurentsivõimet ja mastaabisäästu ning piirab seega siseturu toimimist. Selle valdkonna praeguse piiratuse algpõhjused on seotud riiklike nõuete, standardite kasutuselevõtu ja sertifitseerimisega. Turu killustatuse vähendamisel on võrdselt oluline, et liikmesriigid määratlevad ühised nõuded, kasutavad olemasolevaid standardeid või töötavad välja uusi ning tunnustavad sertifikaate vastastikku paremini.

Infokast nr 3. Mitteoptimaalsed tehnilised nõuded, standardid ja sertifikaadid kahjustavad ELi kaitsevalmidust

Varasemaid Euroopa koostööprogramme on liiga sageli kimbutanud liikmesriikide kalduvus **kasutada liiga palju ja liialt kohandatud riiklikke nõudeid, mis tulenevad riiklikust võimete planeerimisest.** Seetõttu on tekkinud sama võime mitu versiooni, mis on suurendanud teadus- ja arendustegevuse, hanke- ja hoolduskulusid ning põhjustanud tarneahelate mitteoptimaalset kasutamist ja viivitusi ning vähendanud ühiseid koolitus- ja logistikavõimalusi ning muid koostöövõimalusi.

Kuigi range standardimine võib aidata selliseid probleeme lahendada, on palju tõendeid selle kohta, et standardid üksi ei suuda koostalitlusvõime ja asendatavuse probleeme täielikult ära hoida. Kuigi NATO raames on vastu võetud standardikokkulepped (STANAGid), on **nende standardite vabatahtliku kasutuselevõtuga endiselt probleeme.** Veel üks probleem on see, et praegu kokkulepitud standardid ei taga sageli piisavat tegelikku operatiivset koostalitlusvõimet ja asendatavust, kuna need ei hõlma kõiki kaitseüsteeme ega ole süstemaatiliselt piisavalt üksikasjalikud.

Ka **sertifitseerimine on üks lahendust vajav probleem.** Sertifikaate väljastavad praegu riigi tasandil spetsiaalsed asutused ja neid ei tunnustata vastastikku, sageli ohutusprotokollide tõttu. See killustab turgu ja takistab logistikat.

Kaitsestandardid on peamised vahendid, mis aitavad relvajõudude kasutatavate materjalide ja varustuse koostalitlusvõimet suurendada. EL toetab liikmesriike eelkõige Euroopa Kaitseagentuuri rakendatavate meetmete kaudu standardimisnõuete kindlaksmääramisel ja standardite kasutamisel koostööprojektide raames ning kasutab NATO standardikokkuleppeid peamise võrdlusalusena.

Paljude Euroopa Kaitsefondi projektidega juba toetatakse ELi tasandil varustuse suuremat standardimist, et tagada koostalitlusvõime ja asendatavus igas koalitsioonis. Euroopa Kaitsefond nõuab seepärast liikmesriikidelt, et nad määratleksid ühised funktsionaalsed nõuded osana projektikonkursside ühtlustamise protsessist, milles saavad osaleda kõik liikmesriigid. Siiski tuleks praegustele algatustele tuginedes ja neid täiendades luua edaspidi rohkem stiimuleid järgida relvastuse tootmises ja hangetes kõige levinumaid olemasolevaid standardeid. Edaspidise töö alus peaks olema Euroopa Kaitseagentuuri hallatav Euroopa kaitsestandardite võrdlussüsteem (EDSTAR), mis teeb kindlaks parimaid tavasid käsitlevaid standardeid, et toetada programme, organsiatsioone ja asutusi. EDSTAR täiendab NATO standardikokkuleppeid ning selle eesmärk on optimeerida kaitse- ja julgeolekuotstarbeliste toodete ja teenuste standardite rakendamise tulemuslikkust, tõhusust ja koostalitlusvõimet. ELi kaitsetööstuse programmide ja vahendite eesmärk peaks olema veelgi soodustada ja prioriseerida projekte, mis aitavad kaasa nõuete standardimisele ja ühtlustamisele.

Seepärast innustab komisjon oma kaitsetööstuse programmide ja eelkõige Euroopa Kaitsefondi raames kasutama kokkulepitud **tsiviilotstarbelisi standardeid** – kooskõlas ELi standardimisstrateegiaga – või **kaitsestandardeid, näiteks NATO standardikokkulepped**¹⁹.

Sertifitseerimist võib määratleda kui protsessi, mille eesmärk on ametlikult kinnitada, et seade vastab kohtaldatavatele nõuetele. See tagab, et seadet saab kasutada ilma käitajaid oluliselt ohustamata. Kaitsektoris, kus varustus võib oluliselt ohustada käitajate elu, kehtestavad liikmesriigid kaitse tagamiseks ametiasutustele (tavaliselt kaitseministeeriumi asutustele) kohustuse varustus enne selle kasutamist sertifitseerida. Kui sertifikaate vastastikku ei tunnustata, põhjustab see olukorra, kus mõnda toodet ei ole võimalik pakkuda kogu turu ulatuses, isegi mitte ELis.

Sertifitseerimisega seotud probleemide lahendamiseks **toetab komisjon ka kiiret ristsertifitseerimist**, sealhulgas vajaduse korral sellega seotud katsetamist. Selline ristsertifitseerimine on juba Euroopa Kaitseagentuuri raames lennukõlblikkuse sektoris vabatahtliku toiminguna võimalik. Samuti püüab agentuur veelgi hõlbustada muid sertifitseerimis-, katsetamis- ja hindamistoiminguid. Selliste katsete koordineerimist, mille eesmärk on sarnaste seadmete ristsertifitseerimine eri platvormidel, hõlbustaks eelkõige toetus Euroopa Kaitseagentuuri tööle kaitsealase katsetamise ja hindamise valdkonnas.

Lisaks teeb komisjon ettepaneku lubada kriisi ajal konkreetsetel asjaoludel riiklike sertifikaatide vastastikust tunnustamist EDIPi sätete alusel.

2.2.3. Tugeval koostööl ja elutsükli põhisel mõtteviisil põhinevad relvastusprogrammid: Euroopa relvastusprogrammi koostööstruktuur kui uus võimas vahend

Liikmesriikide relvastuskoostööprogrammidel on olnud suuri probleeme. Need on enamasti sihtotstarbelised ja neid kahjustab nende keerukusele vastavate vahendite puudumine. Seetõttu esineb tihti viivitusi ja ülekulusid. Kuigi Euroopa Kaitsefond ja PESCO on selle olukorra parandamiseks pakkunud stiimuleid ja raamistikke, tuleb liikmesriike ergutada tegema veelgi enam koostööd kaitsevõimete kogu olelusringi jooksul. Selleks **teeb komisjon kättesaadavaks uue õigusraamistiku – Euroopa relvastusprogrammi koostööstruktuuri (SEAP)**. See on vahend, millega saab toetada ja

¹⁹ ELi standardimisstrateegia, COM(2022) 31.

tugevdada kaitsekoostööd, muu hulgas PESCO raames, kui liikmesriigid selle kasutamises kokku lepivad.

Selle uue õigusraamistiku alusel saavad liikmesriigid kasutada kaitsekoostööprogrammide loomise ja haldamise standardmenetlusi. Teatavatel tingimustel on liikmesriikidel võimalik kasutada EDIPi alusel kõrgemat rahastamismäära ning lihtsustatud ja ühtlustatud hankemenetlusi. Kui (rahvusvahelise organisatsioonina toimiva) SEAPI kaudu hangitud varustus on liikmesriikide ühisomandis, **kehtib neile käibemaksuvabastus**. Peale selle **pakub EDIP** SEAPI raames välja töötatud ja omandatud toodetele **lisatoetust**, kui asjaomased liikmesriigid lepivad kokku ühises kaitsesektori ekspordikorralduses. Lisaks võimaldab SEAPI rahvusvahelise organisatsiooni staatus liikmesriikidel soovi korral emiteerida võlakirju, et tagada relvastusprogrammide pikaajaline rahastamiskava. Kuigi liit ei vastuta liikmesriikide võlakirjade emiteerimise eest, võib EDIPi raames SEAPI toimimisse antav panus parandada tingimusi, mille alusel liikmesriigid rahastavad relvastusprogramme, millele võib anda liidu toetust.

See uus vahend aitab samuti tõhustada liikmesriikide koostööpingutusi kooskõlas liikmesriikide poolt ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) raames ühiselt kokku lepitud kaitsevõime prioriteetidega, eelkõige võimearendusplaani kaudu. See peaks hõlbustama ja toetama PESCO projektide rakendamist ning aitama kaasa osalevate liikmesriikide võetud siduvamate kohustuste täitmisele. Käimasoleva PESCO strateegilise läbivaatamise raames võiks kõrge esindaja soovitada osalevatel liikmesriikidel tugevdada EDTIB suhtes võetud siduvamaid kohustusi ning kaaluda võimalikke uusi kohustusi, eelkõige seoses EDTIB ühishangetega, kooskõlas käesoleva strateegia eesmärkidega. Neid kohustusi võiks arvesse võtta ka PESCO projektide loomisel ja rakendamisel.

Nagu on kirjeldatud käesoleva ühisteatise punktis 3, võiks SEAP toetada ka Euroopa Kaitsefondist rahastatavate koostööpõhiste teadus- ja arendustegevuse meetmete tulemusel välja töötatud prototüüpide arendamist tööstusliku tootmise jaoks.

2.3. Investeeringud Euroopa huve silmas pidades

Rohkem, paremini ja üheskoos investeerimine tugevdab liidu kaitsevalmidust ainult siis, kui suurendatud riigieelarvetest tehtavad suuremad investeeringud toovad kasu just liidu kaitsetööstusele. Siiski sõltub liikmesriikide investeeringute suunamine EDTIBsse peamiselt sellest, kas see suudab näidata, et on võimeline rahuldama liikmesriikide nõudlust nii ajaliselt kui ka mahuliselt.

Järsult halveneva julgeolekuolukorra tõttu tegid liikmesriigid kiireid ostuotsused ajal, mil EDTIBd piiras väiksemahuline rahuajale vastav tootmisvõimsus. Ostude hüppeline kasv tõi seega kasu peamiselt ELi-välistele ettevõtjatele. Õigel ajal ja vajalikus mahus kättesaadavad kaitseotstarbelised tooted on seega EDTIB konkurentsivõime ja liidu julgeoleku uus parameeter, eriti suurenenud julgeolekupingete ajal.

Selle suundumuse levimine on suurendanud olemasolevaid sõltuvusi või tekitanud uusi, mis on piiranud suuremate investeeringute võimalikku positiivset mõjuringi, mis võiks tugevdada EDTIBd. 2021.–2022. aastani suurenesid ELis ostud Ameerika Ühendriikide programmi „Foreign Military Sales (FMS)“ kaudu 89 %²⁰. Lisaks on ELi turule sisenenud ka muudest kolmandatest riikidest pärit uued relvastuse tootjad. See suundumus õhustab

²⁰ Rahvusvahelise poliitika keskuse programm „Security Assistance Monitor“, [securityassistance.org](https://www.securityassistance.org).

EDTIB konkurentsivõimet ning loob ELi maksumaksjate raha eest töökohti välismaal ning tuleb seetõttu ümber pöörata.

Selleks loob komisjon koostöös kõrge esindaja / agentuuri juhiga **Euroopa kaitseotstarbeliste kaupade müügimehhanismi**, mis hõlbustab EDTIB-lt kaitseotstarbeliste toodete saamist ning suurendab teadlikkust nende kättesaadavuse kohta. Komisjon teeb ettepaneku katsetada sellist mehhanismi EDIPi kohase katseprojekti kaudu, et luua koos liikmesriikide ja tööstusega mehhanism, mis hakkaks täies mahus toimima alates 2028. aastast. Katsemehhanism hakkab koosnema neljast sambast: 1) kaitseotstarbeliste toodete kataloog, 2) rahaline toetus kaitsetööstusreservidele kiire kättesaadavuse tagamiseks, 3) hankementluste lihtsustamine ning 4) hankijate suutlikkuse suurendamise meetmed.

Esimese samba raames töötab komisjon koostöös kõrge esindaja / agentuuri juhiga ja tuginedes olemasolevatele vahenditele²¹ selle nimel, et luua **ühtne, tsentraliseeritud ja ajakohane kataloog kaitseotstarbelistest toodetest**, mille on välja töötanud EDTIB. Ukraina sõjaga seotud laskemoonakriis näitas, et liidus oli suur tootmisvõimsus, kuid selle ulatusliku alahindamise tõttu pöörati suuremat tähelepanu kolmandate riikide tootjatele. Sellised väärarusaamad kahjustavad EDTIBd ning need tuleks kummutada. Et suurendada ELis välja töötatud lahenduste nähtavust, loob komisjon tihedas koostöös kõrge esindaja / agentuuri juhiga ühtse kontaktpunkti, mis võimaldab tuvastada EDTIB toodetud kaitseotstarbelisi tooteid. Teavet selle kataloogi jaoks saadakse ettevõtjaltelt vabatahtlikkuse alusel spetsiaalsete osalemiskutsete kaudu.

Teise samba raames toetab komisjon **kaitsetööstusreservide** loomist, et suurendada ELis valmistatud kaitseotstarbeliste toodete kättesaadavust ja lühendada nende tarneaega. Kuna Euroopa tööstus toodab väiksemate riiklike turgude jaoks ja piiratud koguses, on see võrreldes ELi-välise ettevõtjatega ebasoodsamas konkurentsiolukorras. Kuigi ELi tootjatel on sarnane või lühem tarneaeg kui ELi-välistel tootjatel, toob asjaolu, et kolmandate riikide tooted on sageli kohe kättesaadavad väljaspool ELi olemas olevatest varudest, kaasa kiirema turuletoomise, ning see teeb need ELi-välised lahendused atraktiivsemaks. Komisjon teeb EDIPi raames ettepaneku rahaliselt toetada selliste kaitsevõimete täiendavate koguste ostmist, mida liikmesriigid on otsustanud SEAPi raames ühiselt hankida. Nii saaks luua strateegilisi reserve, mida saaks uutele klientidele kiiresti kättesaadavaks teha, ning tekiks atraktiivne valitsustevaheline kava. Reservis oleva varustuse kasutamise korra kehtestavad need liikmesriigid, mis osalevad Euroopa relvastusprogrammi koostööstрукtuuris.

Kolmanda samba raames teeb komisjon ettepaneku kehtestada **standardkord, mida kohaldatakse** ELis asuvate tootjatega sõlmitavate **tulevaste kaitsevaldkonna hanke- ja raamlepingute suhtes**. ELi õigus juba võimaldab liikmesriikidel avada oma hanke- ja raamlepingud teistele liikmesriikidele, kui see võimalus on hankemenetluse algusest peale ette nähtud. Liikmesriigid kasutavad seda võimalust siiski väga harva. Seetõttu on väga vähe hankeid, mida liikmesriigid on teinud teiste liikmesriikide hanke- ja raamlepingute põhjal. Olukorra struktuurseks parandamiseks nähtaks kõnealuse standardkorraga ette, et kui ei ole sõnaselgelt sätestatud teisiti, **võidakse kaitse-/raamleping avada** hankiva liikmesriigiga samadel tingimustel ka kõikidele teistele liikmesriikidele (tingimusel, et asjaomased liikmesriigid selles kokku lepivad). Alates Venemaa täiemahulise Ukraina-vastase agressioonisõja algusest toimunud liikmesriikide tegevuse põhjal tundub, et on vaja lubada liikmesriikidel kasutada ka ELis asuvate tootjatega juba sõlmitud riiklikke

²¹ Nt Euroopa Kaitseagentuuri EUCLIDI andmebaas

raamlepinguid, et hankida teiste nimel täiendavaid koguseid (juhtriigi raamistik). Seepärast teeb komisjon EDIPi raames ettepaneku **pikendada direktiivist 2009/81/EÜ tehtavat ajutist erandit**, mis on sätestatud laskemoona tootmist toetavas määruses. Selle tööstussolidaarsuse klausli alusel saaksid liikmesriigid kasutada teiste liikmesriikide lepinguid, vähendada haldusasutuste (ja ka tööstussektori) koormust ning hankida varustust lühema tarneaajaga.

Neljanda samba raames võiksid liikmesriigid EDTIB-lt hankimise hõlbustamiseks taotleda toetust olemasolevatest ELi vahenditest, näiteks tehnilise toe instrumendist²², et **suurendada haldussuutlikkust ja rakendada asjakohaseid reforme**. Eelkõige võiksid liikmesriikide hankeasutused taotleda toetust hankemenetluste lihtsustamiseks, juhtimisstruktuuride ümberkorraldamiseks, teabevahetuseks, hariduseks ja koolituseks, et liidus ühishankeid parandada. Euroopa Kaitseagentuur toetab seda haldussuutlikkuse suurendamist veelgi, luues foorumeid heade tavade jagamiseks ja kavandades kaitseotstarbeliste ostude ekspertide võrgustiku raames uusi koostöömeetmeid.

Nagu ka koostööpõhiste hangete puhul, on oluline, et komisjon ja kõrge esindaja / agentuuri juht suudaksid koos liikmesriikidega neilt saadud andmete alusel mõõta sellest strateegiast tulenevaid edusamme.

Kaitsele tehtud suuremad investeeringud saavutavad oma eesmärgi üksnes siis, kui tehakse tihedamat koostööd, mis on püsiva ebatõhususe kõrvaldamise eeltingimus. Et saavutada ohutasemele vastav kerksus, peaksid liikmesriigid kasutama kõiki EDTIB pakutavaid võimalusi ning tegema koostööd igat liiki investeeringute ja ostude puhul. Strateegia rakendamisel tehtud edusamme võib mõõta kahe näitajaga.

Esiteks on ELi kaitseturg aastatel 2017–2023 kasvanud 64 %, samal ajal kui kaitseotstarbeliste toodete kaubandus liikmesriikide vahel on kasvanud vaid vähesel määral ja moodustab nüüd vaid 15 % ELi kaitseturu koguväärtusest²³. See suundumus tuleks ümber pöörata. Liikmesriikidel palutakse hoolitseda selle eest, et **2030. aastaks kataks ELi-sisene kaitseotstarbeliste toodete kaubandus vähemalt 35 % ELi kaitseturust**.

Teiseks näitavad hiljutised andmed, et peaaegu 80 % liikmesriikide kaitseinvesteeringutest on alates 2022. aastast läinud kolmandate riikide tarnijatele, võrreldes sõjajaeelse aja ligikaudu 60 %ga. Kuigi see võib olla põhjendatud kiireloomulise olukorraga, saab seda murettekitavat suundumust muuta nii, et suurendatakse EDTIBst pärit toodete kättesaadavuse ja tellimuste täitmise aegade läbipaistvust ning tehakse nendes valdkondades konkreetseid edusamme.

²² 10. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/240, millega luuakse tehnilise toe instrument, ELT L 57, 18.2.2021, lk 1–16.

²³ Euroopa välis teenistuse aastaaruannetest ja ELi liikmesriikide relvaekspordi andmebaasist pärit andmed annavad kasulikku teavet Euroopa kaitseturgu ja -tööstust mõjutavate suundumuste kohta. Need võimaldavad mõõta eelkõige ELi-siseste kaubavoogude intensiivsust, mis näitab nii lõpptoodete piiriüleste hangete kui ka EDTIB tarneahelate piiriüleste kaubavoogude intensiivsust. Liikmesriikide kaitsevaldkonna hangete puhul ei koguta andmeid toodete päritolu kohta tsentraliseeritult. Komisjoni talitused teevad Euroopa välis teenistuse ja Euroopa Kaitseagentuuriga koostööd, et töötada välja meetodika, mille abil mõõta EDTIB-lt hangitu osakaalu võrreldes hangetega kolmandate riikide üksustelt.

Käesoleva strateegia ühiste eesmärkide saavutamiseks peaksid liikmesriigid muutma praegust suundumust ja viima EDTIB-lt hankimise osakaalu järk-järgult sõjaseelse tasemele ning suurendama seda edaspidi nii palju kui võimalik. **Liikmesriike kutsutakse üles tegutsema järjepidevalt selle nimel, et 2030. aastaks oleks ELi-siseste hangete osakaal kaitseinvesteeringutes vähemalt 50 % ja 2035. aastaks 60 %²⁴.**

Praeguste suundumuste ümberpööramine ja nimetatud sihttasemete saavutamine suurendaks märgatavalt liidu kerksust ja liidu kodanike julgeolekut. Täiendav toetus Euroopa koostööle, mida pakuvad EDIP ja Euroopa Kaitsefond ning jätkuprogrammid alates 2028. aastast, koos liikmesriikide tugeva poliitilise tahte ja pühendumusega teevad need sihttasemed realistlikuks ja saavutatavaks.

Edasised sammud

Et aidata liikmesriikidel investeerida rohkem, paremini, üheskoos ja Euroopa huve silmas pidades, teevad komisjon ja kõrge esindaja / agentuuri juht järgmist:

- loovad **kaitsevaldkonna ühise kavandamise ja ühishangete funktsiooni** ning selle täitmiseks kaitsetööstusvalmiduse nõukogu ning Euroopa kaitsetööstuse rühma, millel on nõuandev roll.

Komisjon teeb ettepaneku:

- **laiendada EDIPi raames EDIRPA ideed** toetada EDTIB välja töötatud toodete hankimiseks tehtavat koostööd;
- võimaldada EDIPi raames **sertifikaatide kiiret vastastikust tunnustamist** kriisi ajal;
- teha liikmesriikidele kättesaadavaks uus õigusraamistik – **Euroopa relvastusprogrammi koostööstruktuur (SEAP)** –, et tugevdada kaitsekoostööd ja täiendada vastastikku igakülgselt PESCO raamistikku;
- luua järk-järgult **Euroopa kaitseotstarbeliste kaupade müügimehhanism**, mille eesmärk on parandada ELi varustuse kättesaadavust nii ajalisel kui ka mahuliselt;
- käivitada EDIPi kaudu **Euroopa ühishuvi pakkuvad kaitseprojektid**, et aidata ELi tasandil tagada ja kaitsta liidu ja liikmesriikide vaba juurdepääsu vaidlusi tekitavatele aladele, nagu küberruum, kosmos, õhuruum ja meri, ning rakendada ELi võimearendusprioriteete.

Kõrge esindaja:

- soovib PESCOs osalevatel liikmesriikidel PESCO strateegilise läbivaatamise (2023–2025) raames **tugevdada EDTIB suhtes võetud siduvamaid kohustusi** (või kaaluda võimalikke uusi kohustusi) ning kasutada käesoleva strateegia eesmärkide täitmiseks PESCO projekte.

²⁴ Teatise kaitseinvesteeringute puudujääkide analüüsi kohta märkis komisjon D. Fiotti teadusartikli põhjal (milles kasutati Ameerika Ühendriikide välisministeeriumi impordi- ja ekspordandmeid), et aastail 2007–2016 kulutati üle 60 % Euroopa kaitsevaldkonna hanke-eelarvest impordile väljastpoolt ELi. Nagu on märgitud infokastis 1, oli Venemaa agressioonisõja alguse ja 2023. aasta juuni vahelisel ajal ELi liikmesriikide väljastpoolt ELi tehtud kaitseotstarbeliste ostude osakaal 78 %, kusjuures ainuüksi USA osakaal oli 63 %.

3. KAITSEOTSTARBELISTE TOODETE KÄTTESAADAVUSE TAGAMINE: EDTIB, MIS SUUDAB REAGEERIDA IGAS OLUKORRAS JA IGAL AJAL

EL saab juba praegu toetuda üldiselt konkurentsivõimelisele ja maailmatasemel EDTIB-le. Kuid järsult muutunud geopoliitilises olukorras, kus EL ja selle liikmesriigid peavad võtma vastutuse oma kodanike julgeoleku eest, on olulisem kui kunagi varem teha koostööd reageerimisvõimelisema ja kerksema EDTIBga. See tähendab, et ELi tööstusele tuleb luua tingimused liikmesriikide nõudluse rahuldamiseks nii ajaliselt kui ka mahuliselt. Kuigi liikmesriigid vastutavad siduvate ja pikaajaliste tellimuste esitamise eest, mis tagavad kaitsetööstuse jaoks turu prognoositavuse, on komisjon valmis kasutama oma õigusi ja asjakohaseid programme, et seda eesmärki omalt poolt toetada.

3.1. Toetus kiiremale reageerimisele ja mitmekülgsel kohanemisele kiireloomuliste vajadustega

Nagu ilmekalt näitab Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu, sõltub liidu julgeolek ja võime oma partnereid tõhusalt toetada tema võimest kaitseotstarbelist varustust kiiresti mobiliseerida. Kuna ohutase jääb lähitulevikus tõenäoliselt kõrgeks, peab EDTIB suutma tagada kõik vajaliku õigetes kogustes ja kohtades ning õigel ajal. Et EDTIB suudaks seda ülesannet täita, tuleb tal mõtteviisi põhjalikult muuta ning võtta rohkem riske, et kõigi liikmesriikide vajadustele paremini reageerida.

EDTIBd tuleks kasutada selleks, et suurendada kerksust ja varustuskindlust kogu Euroopas, võttes seejuures täielikult arvesse nende liikmesriikide konkreetseid vajadusi, keda tavapärase sõjaliste ohtude realiseerumise risk objektiivselt kõige otsesemalt puudutab. Selleks on kaitseotstarbelise varustuse ja kaitsevõimete kiire, tõhusa ja sujuva liikumise pudelikaelte kõrvaldamiseks vaja sõjaväelisse liikuvusse täiendavalt investeerida.

EL toetab sellist mõtteviisi muutust ja aitab vähendada kaitsetööstuse jõupingutustega seotud riske, et suurendada selle valmisolekut. Selleks toetab EL tootmisvõimsuse suurendamist ELis valdkondades, mille liikmesriigid ja komisjon on ühiselt kindlaks määratud, ning pöörab erilist tähelepanu VKEdele ja väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele. Selleks teeb **komisjon ettepaneku laiendada laskemoona tootmist toetava määruse sekkumisloogikat** nii, et ei piirdata ainult maa- ja relvade tootmist, vaid et EL saaks kiirendada investeerimist EDTIBsse kõige tungivamalt vajatavate toodete tootmiseks. ELi rahalise toetuse abil tuleks suurendada asjaomase kaitseotstarbelise varustuse tootmise mahtu, aidata lühendada selle tarneaega ning kõrvaldada võimalikud pudelikaelad ja tegurid, mis võivad aeglustada või takistada varustuse tarnimist ja tootmist. Selline rahaline toetus peaks täielikult asjakohaseid finants- ja konkurentsieeskirju järgides võimaluse korral soodustama ka piiriüleseid tööstuspartnerlusi ja asjaomaste äriühingute koostööd tööstuse ühiste jõupingutuste raames.

Tootmisvõimsuse suurendamise toetamise järel tuleb aga ka tegeleda tootmisvõimsuse vähendamise tööstuslike tagajärgedega niipea, kui suurem nõudlus on rahuldatud. Investeeringud **püsivalmis rajatiste arendamisse ja tsiviiltootmisliinide võimaliku kasutusotstarbe muutmisse** aitaksid suurendada liidu kodanike julgeolekut ning säilitada samal ajal EDTIB tootmisvõimsuse paindlikkuse ja selle üldise konkurentsivõime.

Komisjon aitab EDIPi kaudu luua tööstusele püsivalt kättesaadavat vaba tootmisvõimsust, mis pakub vajalikku paindlikkust, et tootmist nõudluse järsu kasvu korral suurendada. See oleks eriti asjakohane siis, kui liikmesriigid teevad kindlaks kriitilised tarnepuudujäägid.

Võimalik oleks ette näha näiteks tööpinkide ja asjakohaste personalikulude rahastamine, et EDTIB suudaks suure kriisi korral kiiresti masstoota kõike vajatavat. Selleks on vaja enne suurendada tootmisvõimsust ja ajakohastada samal ajal võimaluse korral tootmistehnoloogiaid. Nii tagatakse võimalus vajaduse korral kiiresti toodangut suurendada.

Komisjon kaalub koos liikmesriikidega ka meetmeid, millega võtta tsiviiltööstuse tootmisliinid kiiresti kasutusele kaitseotstarbeliste toodete tootmiseks ja tagada, et selleks on olemas vajalik kvalifitseeritud tööjõud (nt teha töötajate julgeolekukontroll ja koolitada neid). Need tõhusad ja praktilised lahendused võimaldavad EDTIB-l olla valmis viivitamata kohanema, kui liikmesriikidelt hakkab tulema signaale muutuva nõudluse kohta.

Infokast nr 3. Vajadus parema reageerimisvõime järele: kaitseotstarbeliste droonide masstootmine nende potentsiaali ärakasutamiseks tehtavate jõupingutuste taustal

Mehitamata süsteemid etendavad otsustavat rolli Ukraina sõjatandril nii õhuruumis kui ka merealadel ja maismaal, kus neid kasutatakse laialdaselt rekkeks, luureks, tulekahjude korral ja täideviijatena. Ukraina kasutab lahinguväljal hinnanguliselt kuni 10 000 drooni kuus ja toodab 40 000 uut drooni kuus.

Enamik neist on odavad tarvikud, tihti kaubanduslikud tsiviilotstarbelised droonid, mille kasutusotstarvet on muudetud, kuid mis võivad siiski hävitada neist endist palju kulukamat varustust. Kuigi need ei vähenda vajadust mitmesuguste eriotstarbeliste sõjaliste droonide järele, on need osutunud taktikaliselt ja strateegiliselt väga väärtuslikuks.

Euroopa Kaitsefondist ja sellele eelnenud programmidest on küll alates 2017. aastast mehitamata süsteemidega seotud kaitsealast teadus- ja arendustegevust rahaliselt toetatud, aga suure intensiivsusega konfliktide korral võib suutlikkust sellise varustuse tootmist kiiresti suurendada ja **saavutada selle masstootmine pidada ELi kaitsevalmiduse tagamiseks otsustava tähtsusega elemendiks**. Seda võiks käsitleda kavandatava EDIPi meetmetega ning kõik kriitilised sõltuvused ja pudelikaelad tuleks kindlaks teha ja kõrvaldada. EDIRPA raames on võimalik toetada ka droonide või mehitamata õhusõidukite süsteemide tõrjevahendite ühishankeid.

Mehitamata õhusõidukite süsteemid kuuluvad ka Ukraina prioriteetsete vajaduste hulka, mille rahuldamist võiks potentsiaalselt toetada Euroopa rahutagamisrahastust, koordineerides seejuures Ukraina kaitse kontaktrühma võimete koalitsioonide tööga.

Komisjon võttis 29. novembril 2022 vastu **Euroopa droonistrateegia 2.0**, mille raames rakendatakse mitut juhtalgatust. Lisaks asjaomaste teadus- ja arendustegevuse meetmete rahastamisele programmi „Euroopa horisont“ ja Euroopa Kaitsefondi raames on algatatud ka muid meetmeid. Esiteks koordineeritud projektikonkursid, mis ühendavad rahastamise ELi vahenditest ja Euroopa Investeerimispannga (EIP) laenudena, et toetada uut droonitehnoloogia juhtprojekti. Teiseks droonitehnoloogia strateegilise tegevuskava väljatöötamine, et teha kindlaks prioriteetsed valdkonnad teadusuuringute ja innovatsiooni edendamiseks, olemasoleva strateegilise sõltuvuse vähendamiseks ja uute sõltuvuste ärahoidmiseks, ning ELi tsiviil- ja kaitsedroonide katsetuskeskuste võrgustiku loomine, et hõlbustada tsiviil- ja kaitsesektori vahelist teabevahetust.

Et EDTIBd veelgi mitmekülgsemaks muuta, teeb komisjon kavandatava EDIPi raames ettepaneku luua **kaitsevaldkonna tarneahelate ümberkujundamise kiirendamise fond (FAST)**. Fondi eesmärk on **hõlbustada** juurdepääsu laenu ja/või omakapitali kaudu rahastamisele nende **VKEde ja väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate** jaoks, kes viivad kaitsetehnoloogiat tööstusliku tootmise etappi ja/või toodavad kaitseotstarbelisi tooteid või kellel on varsti kavas seda peatselt tegema hakata. FAST võimaldaks mitmekordistada eelarvet, mis on EDIPi raames algatusele laenude või omakapitali kaudu rahastamisena ette nähtud.

Võimendades täiendavaid avaliku ja erasektori investeeringuid EDTIB toetuseks, tugevdab FAST liidu kaitsetööstuse väärtusahelate kerksust. See algatus peaks samuti aitama toetada selliste investorite kogukonna arendamist, kes keskenduvad kasvuetappidele, investeerivad kriitilise tähtsusega kaitsevarustuse tarnijatesse ja toetavad uuenduslike kaitsevaldkonna ettevõtete laienemist.

3.2. Kõrgtasemel kaitsetehnoloogia arendamine

Sama oluline kui ELile tootmisektoris kiireloomulistele julgeolekuprobleemidele reageerimise võime kindlustamine on tagada Euroopa püsimine innovatsiooni esirinnas. Et EDTIB konkurentsivõime säiliks pikemas perspektiivis, on rohkem kui kunagi varem vaja pidevat teadus- ja arendustegevust ning kasutada täielikult ära teadlaste, inseneride ja novaatorite tipptasemel teadmiste kogu potentsiaal. Lühiajalises perspektiivis aitaksid tehnoloogilised läbimurded lahendada ka praeguseid probleeme, sealhulgas Ukrainas käimasolevas sõjas.

3.2.1. Innovatsiooni toetamine ja VKEde kaitsepotentsiaali realiseerimine

Soodustades ja toetades kogu ELis struktuursemat ja süstemaatilisemat koostööd, on Euroopa Kaitsefond sillutanud teed uuenduslikumale EDTIB-le ning tarneahelate avamisele ja euroopastamisele. Siiski on oluline, et EL soodustaks veelgi tõhusamalt kaitseinnovatsiooni ja uute osalejate esilekerkimist kaitsevaldkonna tarneahelates. Sektor peab täielikult ära kasutama potentsiaalselt kahesuguse kasutusega tehnoloogiate puhul tsiviilotstarbelise innovatsiooni kiiremaid tsükleid, et säilitada oma konkurentsivõime ja tagada sõjaväe eelispositsioon lahinguväljal.

Konkurentsivõime säilitamiseks peab uuenduslike kaitseotstarbeliste toodete väljatöötamise võimet ja sõltumatust toetama ka tulevikukindlate kaitsevõimete, sealhulgas murranguliste tehnoloogiate alaste teadusuuringute edendamiseks. Murrangulistel tehnoloogiatel võib olla põhjalik ümberkujundav mõju liikmesriikide sõjavägedele ja need võivad anda kriitilise tähtsusega tegevuseelise. Selleks peab EL püüdma pakkuda uuenduslikele ettevõtjatele, eelkõige idufirmadele, VKEdele, väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele ning teadus- ja tehnoloogiaorganisatsioonidele, **paindlikumaid, kiiremaid ja lihtsamaid rahastamistsükleid ning hõlbustama paremate sidemete loomist sõjaliste lõppkasutajate ja investoritega.**

Seda arvesse võttes tehakse Euroopa Kaitsefondi raames välja töötatud kahe miljardi euro suuruse eelarvega ELi kaitseinnovatsiooni kava (EUDIS)²⁵ raames käesolevas mitmeaastases finantsraamistikus ettepanek pakkuda üksiküksustele innovatsiooni tugiteenuseid, sealhulgas investorite, partnerite ja lõppkasutajate omavahel kokkuvõimise

²⁵ 1,46 miljardit eurot Euroopa Kaitsefondist ning 500 miljonit eurot muudest avaliku ja erasektori allikatest.

kaudu, ning suurendada toetust uuenduslike toodete ja tehnoloogiate katsetamisele ja kinnitamisele. Selle kava raames püütakse vähendada bürokraatiat, eelkõige VKEde ja väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate jaoks, kaaludes näiteks **püsivalmis projektikonkursside** väljatöötamist ning viise toetada paljulubava tehnoloogia siiret tsiviilsektorist kaitsesektorisse, kui see on asjakohane.

Pidev ja intensiivne koostöö Euroopa Komisjoni (EUDISE) ja Euroopa Kaitseagentuuri (ELi kaitsevaldkonna innovatsioonikeskuse (HEDI)) vahel võimaldab kaitsevaldkonna novaatoritel täiel määral ära kasutada kohandatud ELi toetusmeetmeid, sealhulgas suuniseid, mis käsitlevad lõppkasutajate sõjaliste võimete alaseid nõudeid ja võimalusi luua sidemeid Euroopa kaitsekogukondadega. EUDIS toetab igal aastal tihedas koostöös HEDIga kuni 400 uuenduslikku idufirmat ja VKEd, et aidata neil ületada tavapäraseid turule sisenemise tõkkeid.

Komisjoni talitused toetavad pärast Euroopa Kaitseagentuuriga (HEDIga) konsulteerimist häkatone, kus noored insenerid ja idufirmad tulevad kokku ja konkureerivad, et leida parim lahendus konkreetsetele lahinguvälja probleemidele, alustades sellistest, millega Ukraina relvajõud lahinguväljal kokku puutuvad. Ukraina kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi edasiseks toetamiseks toimib **Kiievis avatav ELi innovatsioonibüroo** sillana ELi idufirmade ja novaatorite ning Ukraina tööstuse ja relvajõudude vahel. See aitab edastada tehnoloogilisi läbimurdeid, millel võib lahinguväljal mõju olla.

Infokast nr 4. VKEd on juba praegu kaitsetööstuse toetamiseks tehtavate ELi jõupingutuste keskmes

Kuna VKEd on kiired ja paindlikud, on nad üha olulisemad murrangulise tehnoloogia ja uuenduslike lahenduste pakkujad. Seepärast on komisjon võtnud meetmeid, et toetada VKEde aktiivsemat panust ELi kaitsealasesse teadus- ja arendustegevusse, ning pakkunud selleks eelkõige **sihtotstarbelisi VKEdele mõeldud Euroopa Kaitsefondi projektikonkursside**, ning julgustab neid samal ajal osalema kõigis teistes projektides. Piiriülene koostöö, kuhu on kaasatud ka VKEd, on üks Euroopa Kaitsefondi toetuse saamise kriteeriumidest ning rahalist lisatoetust pakutakse sõltuvalt sellest, kui ulatuslikult VKEd arendustegevuses osalevad.

Euroopa Kaitsefondi 2021. ja 2022. aasta projektikonkursside tulemusena on 511 VKE-le (40 % osalejatest) eraldatud kokku 354 miljonit eurot (20 % rahastusest). 2023. aasta Euroopa Arengufondi projektikonkurssidel moodustasid VKEd ligikaudu 50 % osalevate üksuste koguarvust ning nende taotletud summa 30 % taotletud kogutoetusest. **Aastatel 2023–2027 peaks Euroopa Kaitsefond VKEsid rahastama hinnanguliselt kuni 840 miljoni euroga.**

2022. aastal eraldas Euroopa Kaitsefond kaitseinnovatsiooni ja VKEde toetamisele EUDISE raames 224 miljonit eurot, sealhulgas toetati konkreetseid tegevusi, nagu tehnoloogiliste probleemide lahendamine. EUDISE meetmeid arendatakse ja rakendatakse, et toetada VKEsid kogu nende kasvutsükli jooksul. 2024. aasta jaanuaris jõuti olulise verstapostini, kui käivitati **kaitsevaldkonna omakapitalirahastu**, et koos EIP gruppi kuuluva Euroopa Investeerimisfondiga **investeerida kuni 500 miljonit eurot paljulubavatesse kaitsevaldkonna VKEdesse, et toetada nende kasvu.** 2024. aastal võetakse eeldatavasti kasutusele kaitsevaldkonna tegevust kiirendav vahend ja korraldatakse kontaktide loomist investoritega.

3.2.2. *Abi Euroopa Kaitsefondi projektidele, et need pärast teadus- ja arendustegevuse etappi realiseeruksid*

Euroopa Kaitsefond, mille 2021.–2027. aasta eelarve on üle miljardi euro, on juba praegu võimas vahend, millega edendatakse kaitsetööstuse koostööd ning stimuleeritakse piiriülest kaitsealast teadus- ja arendustegevust, mis aitab kaasa kaitsetööstuse väärtusahelate euroopastamisele²⁶.

Teadusuuringute ja arendustegevuse varajase etapi järel jõuab koostöö prototüüpimise etapis siiski turustamisviibeni, millega tegelemiseks on vaja märkimisväärselt suuremat liikmesriikide osalust.

Lisaks võivad kaitsevaldkonna ettevõtjad erinevate tegevusnõuete ja riiklike tööstuspoliitikate tõttu koostöö pärast Euroopa Kaitsefondi meetme lõppemist pooleli jätta. Selle vältimiseks võivad algselt Euroopa Kaitsefondist toetatud kaitsekoostöö meetmed, mis on jõudnud ühistel ja ühtlustatud funktsionaalsetel nõuetel põhinevasse prototüüpimise etappi, vajada **pidevat rahastamist, et meetmete tulemused jõuaksid tööstuslikku tootmisse.**

Euroopa relvastusprogrammi koostööstruktuur ning EDIRPA sekkumisloogika laiendamine on Euroopa Kaitsefondi tegevusel põhinevate projektide kasutuselevõtu maksimeerimiseks üliolulised. Lisaks nähakse EDIPiga ette **tagasimakstavad toetused konkreetseteks meetmeteks**, mis on seotud prototüüpide tootmise ja turustamisega, ning eelkõige Euroopa Kaitsefondi tegevusel põhinevatele meetmetele.

Koostööpõhiste projektide teadus- ja arendustegevuse etapi järgse turustamisviibe edukaks ületamiseks on vaja ka seda, et asjaomased liikmesriigid lepiksid ühiselt välja töötatud toodete eksporditingimustes kokku kohe, kui on jõutud prototüüpimise etappi. Võttes arvesse relvaekspordi kontrolli käsitleva ELi ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP käimasolevat läbivaatamist, kordab komisjon koos kõrge esindajaga liikmesriikidele esitatud üleskutset²⁷ uurida võimalusi oma relvade ekspordikontrolli tavade ühtlustamiseks ja järkjärguliseks edasiseks lähendamiseks, eelkõige ühiselt arendatavate kaitsevõimete puhul. Samal eesmärgil peaksid liikmesriigid vahetama ka ühiselt välja arendatud võimete ekspordikontrolli eeskirjade parimaid tavasid.

Lisaks võtab komisjon meetmeid, et hõlbustada kaitseotstarbeliste toodete ELi-sisest vedu ELi rahastatavates projektides, ning püüab lihtsustada veo litsentsimise tingimuste ja protsesside haldamist, eelkõige lisades asjaomasesse toetuslepingu näidisesse vedu käsitlevad klauslid, et piirata lõppkasutaja sertifikaatide kasutamist.

Mitmed tegurid takistavad praegu direktiivi 2009/43/EÜ nõuetekohast ja tõhusat rakendamist, kahjustades selle pakutavate võimaluste täielikku ärakasutamist kaitseturul. Et paremini analüüsida selle tõhusat rakendamist takistavaid probleeme, **hindab komisjon direktiivi 2025. aasta lõpuks.**

²⁶ Kolme aasta jooksul on käivitatud rohkem kui 145 projekti 2618 osalejaga. Need projektid moodustavad ELi kaitsetööstuse ökosüsteemi selgroo ning tegelevad praegu mitmesuguste tippasemel kaitsevõimete ja -tehnoloogiatega. Koostöös osalevad teadusasutused (609), VKEd (826), suuremad üksused (1113), avalik-õiguslikud asutused (456) ning kõrgharidusasutused (230) ning kõik need koos on EDTIB tulevik.

²⁷ Teatis „Komisjoni panus Euroopa kaitseesse“, COM(2022) 60 final.

3.3. Varustuskindluse tagamine ELi tasandil

Kerksus on EDTIB valmisoleku ja konkurentsivõime eeltingimus.

EL on juba muu hulgas Euroopa Kaitseagentuuri raames²⁸ välja töötanud vahendid ja raamistikud, mis peaksid suurendama tööstuse valmisolekut ja kerksust tulevaste kriisiolukordadega toimetulekuks. Sellised meetmed aga ei ole EDTIB toetamiseks kättesaadavad või kohaldavad liikmesriigid neid vaid piiratud ulatuses. Seepärast **kehtestatakse kogu ELi hõlmav varustuskindluse kord**, mis suurendab kerksust ja annab EDTIB-le ja ELi kaitsevaldkonna tarneahelatele ühtlasi konkurentsieelise. Kui ELi kaitsevaldkonna tarneahelad tagavad varustuskindluse taseme, mida väliskonkurendid ei suuda pakkuda, võivad nad välja teenida liikmesriikide usalduse.

3.3.1. Suurem varustuskindlus siseturu kaitsepotentsiaali maksimeerimiseks

Komisjon teeb EDIPis ettepaneku luua moodulitest koosnev ja etapiviisiline **ELi varustuskindluse kord**, et suurendada solidaarsust ja tulemuslikkust tarneahela pingetele või julgeolekukriisidele reageerimisel ning teha õigeaegselt kindlaks võimalikud pudelikaelad. Kahte liiki kriiside lahendamiseks on välja pakutud erinevad meetmepaketid.

- Üht liiki tarnekriis on see, kus tsiviilotstarbeliste või kahesuguse kasutusega komponentide või toorainete nappus **ohustab tõsiselt kaitseotstarbeliste toodete õigeaegset kättesaadavust ja tarnimist**. Sellisel juhul tagatakse pärast seda, kui nõukogu on välja kuulutanud **kriisiseisukorra**, meetmepaketi abil kaitsevaldkonna tarneahelate jaoks asjaomaste komponentide ja/või toorainete tarned. Kui see on vajalik ja põhjendatud üldise avaliku huviga, käsitatakse nende tarnimist prioriteetsena mõnede või kõigi tsiviiltarnete suhtes (**prioriteetsed tellimused**).
- Teist liiki **tarnekriis** on otseselt seotud **julgeolekukriisiga** liidus või selle naabruses. Selliste olukordade lahendamiseks peaks nõukogule andma võimaluse kuulutada välja **teisel, kõrgemal tasemel kriisiseisukord, et saaks kasutada meetmeid, mida on vaja kriisi lahendamiseks ja mis on sellega proportsionaalsed** (s.t peamiselt keskendumist konkreetselt sõjaliseks kasutuseks loodud toodete tarnimisele).

Et toetada selle kahetasandilise kriisiraamistiku tulemuslikku, tõhusat ja proportsionaalset kasutamist, teeb komisjon ettepaneku **määrata teatavate kaitsevaldkonna tarneahelate jaoks** koostöös liikmesriikidega ning kaitsetööstusvalmiduse nõukogu raames **kindlaks kriitilise tähtsusega tooted**, ning **teha nende üle järelevalvet**.

Tuginedes praegu teistes sektorites kättesaadavale raamistikule ja Euroopa Kaitseagentuuri peamistele strateegilistele tegevustele, põhineb selline kindlaksmääramine ja järelevalve peamiselt avalikult kättesaadaval teabel ning üksnes vajaduse korral ettevõtjate esitatud andmetel (kui liikmesriikide julgeolekuga seotud tagatistest ei tulene teisiti).

²⁸ Näiteks võtsid ELi liikmesriigid 2013. aastal vastu varustuskindluse raamkokkuleppe. Seda raamistikku kavatseti rakendada tegevusjuhendite või rakenduskorra kehtestamise kaudu ning 2014. aastal võttis Euroopa Kaitseagentuuri juhtnõukogu vastu prioriseerimise tegevusjuhendi.

3.3.2. Võimaldatakse strateegiliste varude loomist ning vähendatakse sellega seotud riske

Et täita pikaajalist eesmärki vähendada EDTIB varustuskindlusega seotud riske, kaalub komisjon võimalust rahastada selliste kaitsetööstuses laialdaselt kasutatavate **põhikomponentide** (nagu elektroonikakomponentide ja toorainete) **strateegiliste varude loomist tööstuses**²⁹. Selliste varude loomine võimaldaks suurte tellimuste esitamise korral kulusid vähendada ja kriisiaegse nõudluse kasvu põhjustatavat hinnainflatsiooni piirata.

EDIPi osana teeb komisjon ettepaneku **väikesemahulise ettevalmistava katseprojekti** kohta, et toetada strateegiliste varude loomist. Selline süsteem täiendab kriisiaja prioriseerimismehhanismi ning tagab, et see mehhanism jääb viimaseks abinõuks. Siinkohal võiks arvesse võtta ka tööd, mida on sõjaväelise liikuvuse tegevuskava 2.0 raames tehtud seoses vastupanuvõime ja valmisoleku meetmetega, sealhulgas olemasolevaid PESCO sõjaväelise liikuvuse ja logistikakeskuste võrgustiku projekte.

3.3.3. Kõige strateegilisemate sõltuvuste eelnev kindlakstegemine ja nende kõrvaldamine

Liigne sõltuvus kaitse sektori jaoks elutähtsatest tehnoloogiatest pärsib liikmesriikide relvajõudude tegevusvabadust ning sellega seotud piirangud võivad avaldada negatiivset mõju EDTIB konkurentsivõimele.

Komisjon on juba loonud **elutähtsa tehnoloogia ELi vaatluskeskuse**³⁰, et teha kindlaks sõltuvused ja töötada nende vähendamiseks välja tehnoloogia tegevuskavad. Selle esimene salastatud aruanne esitati just liikmesriikidele. Vaatluskeskuse töö laiendamine võimaldab sõltuvusi kiiremini kindlaks teha ja tarneahelaid jälgida ning saada ülevaate kriitilistest aspektidest. Seni on alustatud tööd teatavate elektri- ja elektroonikaseadete pooljuhtpõhiste komponentide ning autonoomsete süsteemide tehnoloogiatega.

Samal ajal püütakse suurendada muude liidu vahendite, näiteks Euroopa Kaitsefondi ja Euroopa kiibialgatusete tööprogrammide vastastikust täiendavust, et vähendada kindlakstehtud sõltuvusi ja tagada, et EDTIB käsutuses on progressi võimaldav kaitsetööstuse tehnoloogia ja sellised tooted nagu usaldusväärsed kiibid, mis toetavad EDTIB valmisolekut.

Komisjon toetab ELi liikmesriike, eelkõige nende piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi, ka tehnilise toe instrumendi³¹ kaudu, pakkudes kohandatud tehnilist tuge, et aidata liikmesriikidel kavandada ja rakendada reforme majandusjulgeoleku, tehnoloogia turvalisuse, konkurentsivõime ja tarneahelate kerksuse suurendamiseks.

Edasised sammud

Et reageerimisvõimelisema EDTIB abil kättesaadavust suurendada, teeb komisjon järgmist:

²⁹ Seejuures kaalub komisjon võimalust tugineda kriitiliste toorainete määruse [COM(2023) 160] alusel välja töötatud vahenditele.

³⁰ Julgeoleku ja kaitse jaoks elutähtsa tehnoloogia tegevuskava, Strasbourg, 15.2.2022, COM(2022) 61 final.

³¹ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_et

- teeb ettepaneku **laiendada EDTIB raames laskemoona tootmist toetava määruse sekkumisloogikat** nii, et ei piirdata ainult moonna ja raketidega, ning täiendada seda **püsivalmis rajatiste** arendamisega ning võimaliku **tsiviiltootmisliinide kasutusotstarbe muutmisega**;
- koostab koos kõrge esindaja ja liikmesriikidega poliitilise ettepaneku **toetada droonide tootmist ELis** või vajaduse korral koos Ukrainaga, asjakohaste vahendite kasutuselevõtmise kaudu;
- teeb EDIPi raames ettepaneku luua **kaitsevaldkonna tarneahela ümberkujundamise kiirendamise fond (FAST)**. Selle uue rahastamisvahendi raames pakutakse VKEdele toetust laenude ja/või omakapitali kaudu rahastamisena;
- **toetab järjepidevalt** algselt Euroopa Kaitsefondist toetatud kaitsekoostöömeetmeid, et nende tulemused **jõuaks tööstuslikku tootmisse**, andes EDIPi raames tagasimakstavaid toetusi;
- teeb ettepaneku kehtestada moodulitest koosnev ja etapiviisiline **ELi varustuskindluse kord**, et suurendada solidaarsust ja tulemuslikkust tarneahela pingetele või julgeolekukriisidele reageerimisel ning teha õigeaegselt kindlaks võimalikud pudelikaelad.

EL:

- avab **Kiievis innovatsioonibüroo**, et luua kontakte liidu idufirmade ja novaatorite ning Ukraina tööstuse ja relvajõudude vahel.

4. RAHASTUS LIIDU EESMÄRGILE TAGADA KAITSETÖÖSTUSE VALMISOLEK

Et käesolev strateegia täidaks oma eesmärgi saavutada ELi tasandil uus kaitsetööstuse valmisoleku tase, on rahastust vaja julgelt suurendada, et see oleks piisav meie ees seisva väljakutse lahendamiseks.

Ettepanek võtta vastu määrus, millega luuakse EDIP, sisaldab **1,5 miljardi euro suurust eelarvet** investeeringuteks EDTIB valmisolekusse.

Seda eelarvet tuleks täiendada lisasummadega Ukraina kaitsektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi arendamiseks ning selle tihedamaks integreerimiseks EDTIB ning liidu kaitsetööstusvarustuse turuga. Samuti on Ukraina vahetute kaitsevajaduste tõttu vaja täiendavalt rahastada kaitsetööstusvarustuse hankimist Ukraina enesekaitseõiguse kasutamise toetuseks. Kui nõukogu võtaks kõrge esindaja ettepaneku alusel vastu Euroopa Liidu lepingu artikli 29 kohase ÜVJP otsuse kanda liidule üle väärtpaberite keskdepositooriumide erakorralised rahavarud, mis tulenevad Venemaa tõkestatud riigivara ootamatust ja erakorralisest tulust, võiks kõnealust lisatoetust anda nendest tuludest kooskõlas liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärkidega. Kui need lisavahendid muutuksid kättesaadavaks, võiksid need suurendada Euroopa rahutagamisrahastu või mõne muu liidu rahastamisvahendi finantssuutlikkust hankida Ukraina toetuseks kaitsetööstusvarustust. **Teisisõnu tähendaks see, et Venemaa külmutatud varast saadavat ootamatut tulu kasutatakse selleks, et Ukrainale ühiselt kaitsetööstusvarustust osta.**

Niipea kui Ukraina vahetud kaitsevajadused seda võimaldavad, võiks sellistest erakorralistest rahavarudest võtta teatavaid summasid ka selleks, et toetada Ukraina kaitsektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi keskpika ajavahemiku ja pikaajalist

arengut, tuginedes EDIPi määruse ettepaneku sätetele, ning et rahuldada Ukraina üldisi eelarvevajadusi seoses majanduse taastamise ja ülesehitamisega.

Võttes arvesse kogu liidus kaitsetööstuse valmisoleku tagamiseks vajalike jõupingutuste ulatust, tuleb seda piiratud ulatusega eelarvet käsitada kui ühenduslülil järgmise mitmeaastase finantsraamistikuga. Arvestades, et Euroopa julgeolekuprobleemid jäävad tõenäoliselt püsima, on oluline, et **järgmine mitmeaastane finantsraamistik sisaldaks ambitsioonikat kaitsevaldkonna rahastamispaketti** koos asjakohaste eelarvetega nii Euroopa Kaitsefondi kui ka EDIPi õigusjärglastele alates 2028. aastast.

Käesolevas strateegias kutsutakse üles seadma praeguses mitmeaastases finantsraamistikus EDIPi jaoks suuremaid eesmärgi ja suurendama järgmises mitmeaastases finantsraamistikus kaitsetööstuse toetamiseks ette nähtud eelarvet. Võttes siiski arvesse julgeolekuolukorra muutust, mille on põhjustanud piirkondlike ja üleilmsete ohtude järsk suurenemine, mis võib tekitada liidule ja selle liikmesriikidele eksistentsiaalseid julgeolekuprobleeme, ning asjaolu, et järgmine mitmeaastane finantsraamistik algab alles 2028. aastal, tuleks alustada arutelu selle üle, kui suur peaks olema julgeolekuolukorrale vastav rahastus ELi kaitsetööstuse valmisoleku tagamiseks ning kuidas selline rahastus tagada. Liikmesriikidega koos tuleb kiiresti hinnata vajadusi ja võimalusi edendada olemasolevate vahendite kaudu, nagu rahaliselt tugevdatud EDIPi ja Euroopa rahutagamisrahastu, suuremahulisi kaitsevaldkonna ühishankeid Ukraina ja liikmesriikide jaoks, EDTIB ulatuslikku ja kiiremat tootmisvõimsuse suurendamist ning selliste kaitsevaldkonna juhtprojektide käivitamist, millega kaitstakse ELi vaba juurdepääsu vaidlusalustele aladele.

5. KAITSEVALMIDUSEGA ARVESTAMINE KÕIKIDES ELI POLIITIKAVALDKONDADES

Euroopa kaitsetööstus annab suure panuse kerksusesse, julgeolekusse ning sotsiaalsesse kestlikkusse. Euroopas ei saa olla majanduslikku heaolu ilma rahuta ning EDTIB rolli selles valdkonnas tuleb liidu regulatiivses keskkonnas ja poliitikas igakülgset arvesse võtta. EDTIB moodustab ka ühtse ja kriitilise tähtsusega lennundus-, kosmose- ning kaitseökosüsteemi, mille peamised osalejad on ka rohepöörde keskmes oleva tehnoloogia edendajad.

Seetõttu on äärmiselt oluline tagada, et EDTIB-l oleks juurdepääs rahastamisele, mis vastab vajalike investeeringute tasemele, et see toimiks asjakohases regulatiivses keskkonnas ning oleks piisavalt atraktiivne noorte põlvkondade ja andekaimate inimeste jaoks.

5.1. Parem juurdepääs rahastamisele

Rahastamisele piisava juurdepääsu tagamine ja avaliku sektori investeeringute võimendamine ELi kaitsesektori jaoks on äärmiselt oluline, arvestades tungivat vajadust suurendada investeerimist sellesse ökosüsteemi. Seetõttu on hädavajalik kaasata finantssektor. Selleks teevad komisjon ja kõrge esindaja / agentuuri juht vajaduse korral koostööd liikmesriikide, tööstuse ja finantssektoriga, et parandada EDTIB võimalusi saada nii era- kui ka avaliku sektori rahastust.

5.1.1. Juurdepääs erasektori rahastamisele

EDTIB juurdepääsu rahastamisele, eelkõige erasektori rahalistele vahenditele, piiravad püsivad takistused. Komisjoni hiljutise uuringu³² kohaselt on kaitsesectoris tegutsevatel VKEdel raskem rahastust saada kui teistes sektorites tegutsevatel ettevõtetel. Aastatel 2021–2022 loobus kaks kolmandikku küsitatud äriühingutest omakapitali kaudu rahastamise taotlemisest ja ligi 50 % ei taotlenud laenu kaudu rahastamist; see on teravas vastuolus ELi VKEde keskmisega, mis oli samal perioodil 6,6 %.

Et parandada sektori juurdepääsu rahastamisele, võtavad komisjon ja Euroopa Kaitseagentuur koos liikmesriikidega ühendust pankade ja investoritega, et pidada nendega **kõrgetasemelist dialoogi** ning arutada selle käigus nende aktiivsemat osalemist, teha kindlaks raskused ja otsida viise, kuidas stimuleerida erasektorit osalema kaitseinvesteeringute toetamises.

Näib, et finantsjuhtimises osalejate soovi teha koostööd kaitsetööstusega mõjutavad kaitseturu eripärad (sealhulgas hangete keerukus ja raskused olemasolevate rahvusvaheliste relvakonventsioonide täpse mõju hindamisel) või keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisteguritega seotud oletused.

ELi kestliku rahanduse raamistiku kohaselt **ei takista ükski ELi praegune ega kavandatav norm kaitsetööstusesse erainvesteeringute tegemist**. Komisjoni talitused annavad vajaduse korral koos ESMAga suuniseid ELi kestliku rahanduse raamistiku kohaldamise kohta kaitsevaldkonnas. Komisjon tõhustab tihedas koostöös Euroopa Kaitseagentuuriga dialoogi kaitse- ja finantssektori vahel ning aitab toetada tööstust läbipaistvuse suurendamisel. Komisjon töötab ka selle nimel, et ELi suveräänsust, kerksust ja julgeolekut võetaks paremini arvesse, eelkõige ELi kestliku rahanduse raamistikus. Euroopa Kaitseagentuuri hallatav keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisteguritega tegelev valitsuste ekspertide võrgustik on üks näide platvormist, kus sellist vastastikust mõistmist ja usaldust saaks suurendada. Eelkõige peaks see tihendama liikmesriikide kaitseministeeriumide ja finantssektori vahelist suhtlust.

See võimaldaks võtta konkreetseid meetmeid, et leevendada kaitsetööstuse praeguseid rahastuse saamise probleeme, kuna institutsioonide ja erasektori osalejate vahelist koostöötamist käsitletakse kapitaliturgudel rahastuse saamiseks kriitilisena.

Infokast nr 5. Kaitsetööstus ja ELi kestliku rahanduse raamistik

Liidu kaitsetööstus panustab suurel määral liidu vastupanuvõimesse ja julgeolekusse ning seega ka rahu ja sotsiaalse kestlikkuse tagamisele. Seda arvesse võttes on ELi **kestliku rahanduse raamistik** kooskõlas liidu jõupingutustega teha Euroopa kaitsetööstuse juurdepääs piisavatele rahalistele vahenditele ja investeeringutele hõlpsamaks. Sellega **ei seata piiranguid kaitsektori rahastamisele**.

Kestlikkust käsitleva teabe avalikustamist ja kestlikkuseelisi käsitlevaid ELi eeskirju kohaldatakse horisontaalselt kõigis tööstusharudes ning ühtegi sektorit ei tõsteta teiste hulgast esile. Komisjon ei ole seni avaldanud ühtegi sotsiaalset taksonoomiat ja seda ei ole kavatsust teha. Kui välja arvata relvad, mille suhtes kehtivad liikmesriikide allkirjastatud rahvusvaheliste konventsioonidega kehtestatud keelud ja mida EL ei pea seetõttu sotsiaalse

³² „Access to equity financing for European defence SMEs“ https://defence-industry-space.ec.europa.eu/study-results-access-equity-financing-european-defence-smes-2024-01-11_en

kestlikkusega kokku sobivaks, **suurendab kaitsetööstus kestlikkust**, sest see annab panuse kerksusesse, julgeolekusse ja rahusse.

Samuti **ei tähenda** asjaolu, et konkreetseid kaitsetööstuse tegevusi ei ole seni ELi keskkonnavalasessse taksonoomiasse lisatud, **et kaitsetööstuse keskkonnatoimele on juba antud hinnang, ning see ei tohiks mõjutada nende juurdepääsu rahastamisele.**

5.1.2. Olemasolevate ELi horisontaalsete rahastamisvahendite kogu potentsiaali ärakasutamine

EDTIB põhimõtteliselt juba saab kasu olemasolevatest ELi rahastamisvahenditest, mida rakendatakse InvestEU kaudu. Seda programmi rakendavate Euroopa finantsjuhtimises osalejate, sealhulgas EIP grupi ja riiklike tugipankade ja finantseerimisasutuste ning rahvusvaheliste finantseerimisasutuste praegune laenupoliitika aga **takistab märkimisväärselt kõnealuste rahastamisvahendite kasutamist** sektori toetuseks, kui jätta kõrvale kahesuguse kasutusega tehnoloogia võimalik rahastamine.

Seda näitab suutmatuse rakendada laskemoona tootmist toetava määrusega ette nähtud kasvufondi. **Seega on vaja muuta nende osalejate, eelkõige EIP grupi laenupoliitikat, ning see peaks olema kindel prioriteet**, et tagada kaitsesektori **juurdepääs ELi rahastamisvahenditele ja võimalus neist täiel määral kasu saada**. Selline muudatus võib käivitada positiivse ahelreaktsiooni, mis annab finantsturule ja erapankadele selge positiivse signaali.

Lisaks peab EL maksimeerima rahastamisvahendite ja toetuste koostoitest ja vastastikusest täiendavusest tulenevaid võimalusi. Sellega seoses tuleks uues mitmeaastases finantsraamistikus püüda veelgi optimeerida ELi vahendite koostoitest, nagu on märgitud komisjoni valges raamatus võimaluste kohta suurendada investeringuid kahesuguse kasutusega tehnoloogia alasesse teadus- ja arendustegevusse³³. Praegu toimub valget raamatut käsitlev avalik konsultatsioon ja käesoleva strateegia sisu ei piira komisjoni edasisi meetmeid selles valdkonnas. Kehtiva korra kohaselt kaitsesektor juba võib kasutada kiiremaid tsiviilinnovatsiooni tsükleid, kui see on asjakohane, ja vastupidi, pidades silmas, et teataval kaitseplatvormidel kasutataval tehnoloogial on kahesuguse kasutuse potentsiaal.

Komisjon ja kõrge esindaja / agentuuri juht kutsuvad EIP grupi juhtorganeid ning eelkõige EIP nõukogu kohandama kaitsevaldkonnaga seotud piiranguid EIP grupi laenupoliitikas vastavalt ELi poliitilistele prioriteetidele ja kohaldatavale õigusele. See võimaldaks EIP-l toetada kaitsetööstuse varustuse tootmist ja üldisemalt Euroopa kaitsetööstust, nagu hiljuti nõudis ka Euroopa Parlament³⁴. Kahesuguse kasutusega tehnoloogiasse, toodetesse ja taristusse ühisinvesteeringu edendamiseks võiksid komisjon ja EIP grupp kokku leppida ühises „kahesuguse kasutusega tehnoloogia“ määratluses, mis

³³ Euroopa Komisjoni valge raamat kahesuguse kasutusega tehnoloogia alasele teadus- ja arendustegevusele antava toetuse tõhustamise poliitikavariantide kohta, Brüssel, 24.1.2024, COM(2024) 27 final.

³⁴ Vt Euroopa Parlamendi 28. veebruari 2024. aasta resolutsioon Euroopa Investeeringupanga finantstegevus – 2023. aasta aruanne“ ([2023/2229\(INI\)](#)). Aruandes kutsutakse EIPd üles „suurendama oma toetust Euroopa strateegilisele julgeolekualgatusele ja Euroopa kaitsetööstusele, sealhulgas VKEdele, eelkõige aitama kaasa Ukrainas jätkuvale toetamisele“ ning „uuendama oma rahastamiskõlblikkuse loendit selliselt, et laiema kui kahesugusega kasutusega laskemoon ja sõjavarustus ei jääks enam EIP rahastamisest välja“.

põhineb Euroopa strateegilisel julgeolekualgatusel ja kaitsevaldkonna omakapitalirahastul.

Kuigi selline samm on teretulnud, **ei oleks see siiski piisav**. EIP aitab Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 309 kohaselt liidu huvides kaasa siseturu tasakaalustatud ja stabiilsele arengule. Kaitsetööstus on siseturu lahutamatu osa. Et rahuldada sektori rahastamisvajadusi ja kasutada kaitsevalmiduse toetuseks ELi rahastamisprogramme, sealhulgas InvestEUd, täies ulatuses, **peaks EIP võtma kõik vajalikud meetmed,³⁵ et vaadata sel aastal läbi oma laenupoliitika ja kohandada seda praegustele poliitilistele prioriteetidele ja objektiivsetele vajadustele**. Liikmesriikide avaliku sektori finantsjuhtimises osalejaid kutsutakse üles sama tegema.

5.1.3. Kaitse ja julgeoleku täielik lõimimine strateegilise eesmärgina liidu rahastamisse ja programmidesse

EDTIB peaks saama täiel määral kasu liidu rahalistest vahenditest, mis on ette nähtud tehnoloogiliseks ja tööstuslikuks arenguks, sealhulgas **ühtekuuluvuspoliitika fondidest**, eelkõige ERFist,³⁶ ESF+-ist³⁷ (nt oskuste valdkonnas), Ühtekuuluvusfondist (nt transpordi valdkonnas) ja **InvestEUst**, tingimusel et see on kooskõlas vastavate programmi ja poliitika eesmärkidega. Kuigi kaitsetööstust juba saab nendest vahenditest rahastada, peaksid liikmesriigid kaaluma eelarve jagatud täitmise alla kuuluvate ELi fondide jõulisemat suunamist sellesse sektorisse, kui see toetab regionaalarengut ja konkurentsivõimet, et võtta kaitsetööstust liidu prioriteedina ning liidu stabiilsuse ja julgeoleku olulise toetajana paremini arvesse.

Sellega seoses kaalub komisjon võimalust lisada **tulevastesse asjakohastesse ELi programmidesse selge strateegilise eesmärgina kaitsevalmiduse, julgeoleku ja kerksuse** või nende säilitamise, tagamaks, et nende programmidega toetatakse täielikult EDTIBd ning et kõrvaldatakse rakenduspartnerite ja -vahendajate (kaudse eelarve täitmise korral) takistused nende eesmärkide poole püüdlemisel.

5.2. EDTIB tegevusele sobiva regulatiivse keskkonna tagamine

EDTIB-l peaks olema võimalik toimida sobivas regulatiivses keskkonnas. Selleks tuleb **kaitsekaalutlusi ELi poliitikavaldkondades arvesse võtta**. Liidu algatuste võimalik negatiivne mõju EDTIB-le tuleks kindlaks teha ja seda tuleks leevendada võimalikult varakult. Seepärast **lisab** komisjon vajaduse korral **oma algatustesse kaitsetööstuse valmisoleku kaalutlused** ja teeb seda süstemaatilisemalt. Lisaks teeb komisjon koos kõrge esindaja / agentuuri juhiga jätkuvalt nendes küsimustes liikmesriikide ja EDTIBga koostööd, tuginedes olemasolevatele Euroopa Kaitseagentuuri toetatud algatustele valdkondades, mis on seotud määrusega (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH),³⁸ ning ühtse Euroopa taeva algatusega.

³⁵ Nt kõik vajalikud ettevalmistavad toimingud, nagu turuanalüüsid.

³⁶ Euroopa Regionaalarengu Fond.

³⁷ Euroopa Sotsiaalfond+

³⁸ Sealhulgas jätkub koostöö Euroopa Kemikaaliametiga.

Muutuv julgeolekuolukord nõuab ka, et komisjon kaaluks võimalusi lühendada haldusmenetlustele kuluvat aega ja tagada samal ajal vajalikul tasemel usaldusväärne finantsjuhtimine. Finantsmääruse muutmisega 2024. aastal antakse liidule võimalus võtta hädaolukorras meetmeid, mida on vaja kaitsetööstuse valmisoleku toetamiseks.

5.3. Kaitsesektori atraktiivsuse suurendamine noorte põlvkondade ja andekaimate inimeste jaoks

Investeerimine inimestesse ja nende oskustesse on väga oluline, et kujunemisjärgus tehnoloogiaga sammu pidada ning meelitada ligi ja hoida talente. EL toetab liikmesriike ja hõlbustab partnerlusi, et aidata koos välja selgitada, milliseid oskusi vajatakse sektoris praegu ja tulevikus (nt Euroopa oskuste pakti kaudu).

Kaitsetööstuses valitseb tööjõu ja oskuste nappus, sest uutesse kaitseprogrammidesse ei ole piisavalt investeeritud, see sektor ei ole atraktiivne, tööjõu liikuvus on olnud piiratud ning tööjõud vananeb. Kuigi kaitsetööstuse negatiivse kuvandi mõistmine ja parandamine on keskse tähtsusega selleks, et muuta sektor atraktiivsemaks, sealhulgas mitmekesise tööjõu jaoks, peavad samal ajal kõik sidusrühmad võtma täiendavaid meetmeid, et täielikult ära kasutada liidu inimressursside potentsiaali, muu hulgas ületada soolised stereotüübid. Selleks on komisjoni tulevase ELi tööjõupuuduse ja oskuste nappuse käsitlemise tegevuskava eesmärk kõrvaldada kestliku majanduskasvu pudelikaelad, mida need puudujäägid on paljudes sektorites põhjustanud, et aidata ELil saavutada pikaajaline konkurentsivõime ning säilitada samal ajal kvaliteetsed töökohad ja hoida sobivate oskustega töötajaid.

Komisjon ja kõrge esindaja / agentuuri juht **kaaluvad** lisaks kaitseküsimuste peavoolustamisele **meetmeid, mille eesmärk on parandada tööjõu liikuvust ja toetada kaitsealast haridust**, eelkõige ELi kaitsetööstuse programmide pakutavate võimaluste kaudu, ning haridusasutuste (sealhulgas Euroopa Julgeoleku- ja Kaitsekolledž) vahelise koostöö kaudu.

5.4. Abi EDTIB-le, et see annaks oma panuse rohepöördesse

Et EDTIB aitaks kaasa rohepöördele ning parandaks oma kerksust ja kulutõhusust, peab see jätkama jõupingutusi, et muuta tootmine ja tooted kestlikumaks, vähendada CO₂ heidet ja suurendada ringluspõhisust kooskõlas ELi poliitika ja eesmärkidega. Ühisteatise kliima ja julgeoleku vahelise seose uue käsitluse kohta tunnistatakse kaitsetööstuse tähtsust liikmesriikide relvajõudude jõupingutustele kliimamuutustega kohaneda ja nende mõju leevendada. On aga veel võimalusi uurida koostoimeid ja võimalikke koostöövaldkondi liikmesriikide, tööstuse ja ELi talituste vahel, sealhulgas seoses innovatsiooni, analüüsi ja standardimisega, mis edendab uute taastuvate energiaallikate kasutamist nii sõjalises kui ka laiemas kaubandussektoris. Kaitsesektori keskkonnasäästlikkuse nimel tehtavate jõupingutuste tegemine nähtavaks ja nende tunnustamine võib samuti aidata kaitsesektorit ühiskonnas üldiselt omaks võtta.

Komisjon ja kõrge esindaja / agentuuri juht **toetavad jätkuvalt EDTIB pingutusi rohepöörde elluviimise nimel**, näiteks ühisteatise kliima ja julgeoleku vahelise seose uue käsitluse kohta välja pakutud meetmete, sealhulgas keskkonnahoidlike hangete kaudu.

Edasised sammud

Et arvestada kaitsevalmidusega seotud vajadusi kõigis poliitikavaldkondades, teeb komisjon koostöös kõrge esindaja / agentuuri juhiga järgmist:

- kutsub **EIP grupi juhtorganeid üles vaatama sel aastal läbi EIP grupi laenupoliitika** ning kohandama praegusi **kaitsevaldkonnaga seotud piiranguid** vastavalt ELi poliitilistele prioriteetidele ja kohaldatavale õigusele;
- **tihendab dialoogi kaitse- ja finantssektori vahel** ning annab suuniseid ELi kestliku rahanduse raamistiku kohaldamise kohta.

Lisaks komisjon:

- **julgustab liidu rahastamisprogrammide kaudu andma suuremat toetust julgeolekule, kerksusele ja kaitsevalmidusele**. Seda eesmärki võetakse arvesse ka tulevaste ELi programmide ettevalmistamisel.

6. VALMISOLEKU JA KERKSUSE SAAVUTAMINE PARTNERLUSTE KAUDU

ELi püüdlust saavutada kiiresti kaitsevalmidus tuleks toetada partnerlustega, sealhulgas eelkõige Ukrainaga, samuti tehes tihedamat koostööd NATO, strateegiliste partnerite ja sarnaselt meelestatud partnerite – nii Euroopa, Atlandi-üleste kui ka muude partneritega –, ning muude rahvusvaheliste organisatsioonidega.

6.1. Ukrainaga tihedamate sidemete loomine

Ukraina on liidu tähtis ja üha olulisem partner kaitsetööstuse valdkonnas. Intensiivse agressioonisõja tõttu pidi Ukraina kaitsektori tehnoloogiline ja tööstuslik baas minema üle sõjamajanduse mudelile. Pärast sõja lõppu saab sellest sektorist üks riigi majanduse taastamise tõekehjude ja kaitsetööstuse valmisoleku katsekeskkond. Tihedam koostöö ELi ja Ukraina kaitsetööstussektorite vahel on osa ELi tulevastest julgeolekualastest kohustustest Ukraina ees. Ukraina kaitsektori tehnoloogiline ja tööstuslik baas ning EDTIB võiksid seega tihedamast koostööst vastastikku kasu saada.

Komisjon ja kõrge esindaja / agentuuri juht võtavad järgmisi meetmeid.

Osalemine liidu kaitsetööstuse toetamise programmis

- Selleks et tugevdada sidemeid EDTIB ning Ukraina kaitsektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi vahel, annab EDIP Ukrainale võimaluse osaleda ühishangetes ning aitab Ukraina kaitsevaldkonna ettevõtetel tootmisvõimsust suurendada ja EDTIBga koostööd teha.

Ukraina kaitsektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi ning EDTIB koostöö tihendamine

- Euroopa Kaitseagentuur kasutab täielikult ära Ukrainaga sõlmitud halduskokkulepet ning uurib koos liikmesriikidega selle kohaldamisala võimalikku läbivaatamist niipea, kui tingimused seda võimaldavad.
- Komisjoni talitused, Euroopa Kaitseagentuur ja Euroopa välis teenistus soodustavad teabe vahetamist standardite ja saadud kogemuste kohta.
- Seoses Euroopa rahutagamisrahastu raames kavandatava Ukraina abifondiga uurib Euroopa välis teenistus võimalusi, kuidas veelgi stimuleerida koostööd ELi ja Ukraina kaitsetööstuse vahel.
- EL korraldab 2024. aastal Ukraina ja ELi kaitsetööstuse koostöö tugevdamiseks ELi-Ukraina kaitsetööstuse foorumi.

Täiendav toetus Ukrainale EDTIB kaudu

- EDTIB-lt ühiselt hangitud kaitseotstarbelise varustuse tarnimine Euroopa rahutagamisrahastu raames kavandatava Ukraina abifondi kaudu toob kasu ELi kaitsetööstusele, parandades Ukraina prioriteetsete vajaduste prognoositavust.
- Kui nõukogu teeb vastava otsuse, võiks Ukrainale kaitseotstarbelise varustuse hankimist täiendavalt toetada Euroopa rahutagamisrahastu kaudu väärtpaberite keskdepositooriumide erakorralistest rahavarudest, mis tulenevad Venemaa tõkestatud riigivara ootamatust ja erakorralisest tulust.
- Euroopa välisteenistus, Euroopa Kaitseagentuur ja komisjoni talitused jätkavad Ukraina kaitseküsimuste kontaktrühma korrapäraselt teavitamist ja edendavad EDTIB võimet Ukraina vajaduste rahuldamist veelgi toetada, sealhulgas kaitsevõime koalitsioonide raames.

6.2. NATO

Kooskõlas kolme ELi ja NATO ühisdeklaratsiooniga³⁹ võiks töötajatevaheline tõhustatud dialoog, sh võimalik NATOga peetav sihtotstarbeline struktureeritud dialoog, keskenduda rohkem kaitsetööstusega seotud tegevustele ja vastastikust huvi pakkuvatele teemadele, sealhulgas ringmajandusele, koostalitlusvõimele, kliimamuutuste tööstusega seotud aspektidele, standardimisele ja ristsertifitseerimisele ning uutele ja tekkivatele ohtudele reageerimisele. Selleks on vaja vahetada rohkem teavet, sealhulgas salastatud teavet, ühelt poolt NATO töötajate ja teiselt poolt asjaomaste komisjoni talituste, Euroopa välisteenistuse ja Euroopa Kaitseagentuuri vahel. Mõlemad organisatsioonid peaksid jätkama arvamuste vahetamist ning püüdma saavutada sünergiat ja vastastikust täiendavust seoses tarneahela turvalisuse alaste jõupingutustega, mis on olulised võimete arendamiseks ja rakendamiseks.

EL uurib ka võimalusi veelgi tihendada koostööd Euroopa välisteenistuse, Euroopa Kaitseagentuuri ning NATO rahvusvahelise personali ja NATO tugi- ja hankeagentuuri (NSPA) vahel ning Põhja-Atlandi kaitseinnovatsiooni kiirendi (DIANA) ja Euroopa Kaitseagentuuri HEDI ja EUDISE vahel innovatsiooni valdkonnas.

6.3. Koostöö strateegiliste ja rahvusvaheliste partneritega, et saavutada kaitsevalmidus

Tarneahelate rahvusvahelistumine tähendab, et praktiliselt võimatu on algusest lõpuni kontrollida tooraineid ja kompleksse süsteemi tuhandeid komponente.

Tugevdatud vastastikku kasulikud partnerlused strateegiliste partnerite, rahvusvaheliste organisatsioonide ning sarnaselt meelestatud kolmandate riikidega võivad võimendada liidu jõupingutusi kaitsetööstuse valmisoleku saavutamisel. See koostöö on paindlik ning selle vorm, ulatus ja osalejate liigid võivad vastavalt ühistele huvidele varieeruda. Selline koostöö peaks toetama tarneahelate turvalisemaks muutmist, tugevdama EDTIBd ning vähendama ELi strateegilist sõltuvust, ilma et tekitataks uusi (või kinnistaks olemasolevaid) sõltuvusi.

Lisaks kasutab Euroopa Kaitseagentuur jätkuvalt parimal viisil ära oma olemasolevaid halduskokkuleppeid kooskõlas kolmandate osapooltega tehtava koostöö põhimõtetega, milles liikmesriigid on kokku leppinud.

³⁹ [ELi ja NATO 8. juuli 2016. aasta ühisdeklaratsioon](#); [ELi ja NATOTO 10. juuli 2018. aasta ühisdeklaratsioon](#); [ELi ja NATOTO 10. jaanuari 2023. aasta ühisdeklaratsioon](#).

Edasised sammud

Komisjon ja kõrge esindaja / agentuuri juht:

- kaaluvad meetmeid, millega suurendada Ukraina osalemist liidu kaitsetööstust toetavates programmides, sealhulgas EDIPi raames, ning **Ukraina võimalusi osaleda ühishangetes**, samuti meetmeid, millega toetada Ukraina tootmisvõimsuse suurendamist ning tihendada koostööd EDTIB ja Ukraina kaitsetööstuse vahel;
- tagavad kõrge esindaja välja pakutud **Ukraina abifondi** raames täiendava ELi sõjalise abi Ukrainale, eelkõige andes Euroopa kaitsetööstusele nõudlussignaale tootmisvõimsuse suurendamiseks, et toetada pikas perspektiivis Ukraina sõjalisi jõupingutusi, ning **stimuleerides koostööd Euroopa ja Ukraina kaitsetööstuse vahel**.
- tõhustavad **NATOga peetavat töötajatevahelist struktureeritud dialoogi** ühishuvi pakkuvatel teemadel;
- korraldavad 2024. aastal Ukraina ja ELi kaitsetööstuse koostöö tugevdamiseks **ELi-Ukraina kaitsetööstuse foorumi**.

KOKKUVÕTE

Aastakümneid on liidu kodanikud nautinud enneolematut rahuperioodi. Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja kasvavad pinged ELi lähiumbruses nõuavad aga, et EL ja selle liikmesriigid võtaksid endale **strateegilise vastutuse ja tugevdaksid ELi kaitsetööstust**, et tegeleda nende ees seisvate enneolematute julgeolekuohtude ja -probleemidega.

Tehnoloogiline tippase ja võime tagada pidevalt igasuguse kaitsevarustuse kättesaadavus on eeltingimuseks liidu võimele tagada oma liikmesriikide relvajõudude tõhusus ja seeläbi säilitada Euroopas rahu. Strateegias pakutakse välja ambitsioonikad meetmed, millega edendada ja toetada EDTIB ümberkujundamist järgmisel kümnendil.

Strateegiaga laiendatakse ja täiendatakse olemasolevaid ELi kaitsetööstuspoliitika vahendeid ning seatakse EDTIBd toetavad poliitilised, tööstuslikud ja eelarvelised eesmärgid. See annab EDTIB-le võimaluse saada kasu tõeliselt integreeritud kaitseturu tõhususest ja mastaabisäästu seni kasutamata potentsiaalid.

Strateegia rakendamine aitab Euroopa kaitsetööstusel reageerida kiireloomuliste vajadustele paremini ilma tulevikuväljavaateid kahjustamata. Strateegia näeb ette varasema ja koostööpõhisema investeringute kavandamise ning suurema toetuse tööstuslikku tootmisse viimisele ja ühisele omandamisele; innovatsiooni tõhusama kaasamise ning järjepidevamad pingutused tippasemel võimete ja strateegiliste võimaldite arendamiseks; parema varustuskindluse ja suurema tegevusvabaduse. **Nii on strateegia Euroopas rahu taastamise ja säilitamise jaoks vajalike jõupingutuste katalüsaator.**

Liidu kaitsetööstuse kohandamist praeguste julgeoleku- ja turusuundumustega tuleb pidada esmatähtsaks. Euroopa Komisjon ja kõrge esindaja / agentuuri juht on valmis liikmesriike seejuures toetama.